

WENDE

BESTUURSVERSLAG 2024

INHOUD

1. INLEIDING ... 03

2. ACTIVITEITEN 2024 ... 04
2.1 The Promise – Internationaal ... 04
2.2 Vrijplaats ... 09
2.3 Werken aan de toekomst ... 15
2.4 Overige activiteiten 2024 ... 18

3. PUBLIEK ... 20
3.1 Verstevigen van de ingezette communicatie- en marketingstrategie ... 20
3.2 Publieksbereik ... 24

4. ORGANISATIE ... 26
4.1 Het dagelijks team ... 26
4.2 Het bestuur ... 27
4.3 De Codes ... 28

5. FINANCIËN ... 31
5.1 Financiële toelichting ... 33

6. TOEKOMST ... 35

7. BIJLAGES ... 36

1. INLEIDING

Het jaar 2024 was voor Stichting De Wildernis een periode van groei, ontwikkeling en internationale expansie. Met producties als *The Promise* en *Vrijplaats* wist Wende haar publiek op vernieuwende manieren te bereiken, zowel nationaal als internationaal. De internationale tournee van *The Promise* op prestigieuze podia in New York, Australië en Hong Kong betekende een belangrijke stap in de verdere verankering van haar werk buiten Nederland. Tegelijkertijd bood *Vrijplaats* haar de vrijheid om artistiek te experimenteren en nieuwe werkmethodes te verkennen. Dit proces resulteerde in een unieke reeks voorstellingen in Koninklijk Theater Carré, waarin elke avond samen met het publiek werd gezocht naar het ongrijpbare, magische moment dat alleen een live theaterervaring kan bieden. Voor Wende was *Vrijplaats* niet alleen een voorstelling, maar een voortdurende zoektocht naar een nieuwe manier van werken en denken—een zoektocht die ze meeneemt in de toekomst van haar werk en van Stichting De Wildernis.

Naast artistieke successen stonden ook organisatorische en strategische ontwikkelingen centraal. De stichting zette een belangrijke professionaliseringsslag in gang. Het kernteam rond Wende werd geherstructureerd en er werd nieuwe expertise aangetrokken op het gebied van marketing en communicatie, wat resulteerde in een vergroot publieksbereik en een sterkere digitale aanwezigheid. Daarnaast werd gewerkt aan het kunstenplan voor de periode 2025-2028, met onder andere de voorbereidingen voor het muziektheaterproject *Moonflower*. In dit verslag beschrijven we de hoogtepunten van het afgelopen jaar en blikken we vooruit op de kansen en uitdagingen die voor ons liggen.

The Promise internationaal

Het jaar 2024 markeerde een belangrijke mijlpaal in Wende's internationale ambities met de tournee van *The Promise*. Na een succesvolle Nederlandse reprise in december 2023 reisde Wende begin 2024 met haar team naar New York, gevolgd door optredens op het Adelaide Festival in Australië en het Hong Kong Arts Festival.

De voorstelling *The Promise* was een direct resultaat van Wende's artistieke ambitie om haar werk naar een breder, internationaal podium te brengen. Gedreven door de wens om haar grenzen te verleggen en inspiratie op te doen buiten Nederland, zocht ze al jaren actief de samenwerking met makers uit verschillende culturele tradities en landen op. Zo ontwikkelde ze bijvoorbeeld al haar album *Last Resistance* (2013) met een team uit Berlijn en werkte ze in 2018 voor haar voorstelling *MENS* samen met een design- en videoteam uit Londen.

In 2017 besloot Wende ook om haar internationale ambities structureler en doelgerichter aan te pakken. Via het Fast Forward-programma van het Fonds Podiumkunsten kreeg ze de kans om haar makerschap verder te ontwikkelen buiten Nederland. Dit programma ondersteunt veelbelovende podiumkunstenaars bij het versterken van hun internationale praktijk door hen in contact te brengen met toonaangevende buitenlandse gezelschappen, producenten en theaters. Dankzij deze steun kon Wende haar netwerk verbreden, kennis uitwisselen met gerenommeerde internationale makers en nieuwe artistieke wegen inslaan. Een

>>

2.

cruciale partner in dit traject werd het Royal Court Theatre in Londen, wereldwijd bekend als dé broedplaats voor vernieuwend theater en gespecialiseerd in *new writing*. Al decennialang biedt dit theater een podium aan schrijvers die de theaterwereld hebben veranderd, onder wie John Osborne, Samuel Beckett, Sarah Kane, David Hare, Caryl Churchill, Mark Ravenhill en Simon Stephens. Dit partnerschap speelde een sleutelrol in Wende's verdere ontwikkeling als theatermaker en droeg bij aan de totstandkoming van *The Promise*. Vanaf 2019 verzamelde Wende via workshops bij het Royal Court Theatre in Londen een volledig Engels creatief team om zich heen en bouwde ze relaties op met vijf opkomende schrijvers die aan het theater waren verbonden. Zo ontstond *The Promise*, dat na meerdere uitgestelde premièremomenten uiteindelijk in juni 2021 in Londen in première ging – een mijlpaal in haar carrière. Het werd een moderne songcyclus over identiteit, afkomst en alle nuances van vrouwelijkheid in onze tijd.

Hoewel de voorstelling artistiek succesvol was, bleef de bredere internationale doorbraak uit, mede door de strikte reisbeperkingen tijdens de eerste speelreeks. Hierdoor konden veel internationale programmeurs de voorstelling niet zien, wat de mogelijkheden voor verdere internationale verspreiding beperkte. Een kortere speelreeks in ITA in 2022 kon dit gemis niet volledig compenseren, maar bracht onverwachts nieuwe kansen. Programmeurs van de Brooklyn Academy of Music en het Adelaide Festival zagen de voorstelling in Amsterdam en toonden interesse, wat uiteindelijk de basis legde voor de internationale tournee in 2024.

De tournee begon in New York tijdens ISPA 2024, één van de belangrijkste netwerkevenementen in de theater- en danswereld. *The Promise* was onderdeel van het programma van het Prototype Festival, een toonaangevend festival voor innovatieve opera- en theaterproducties, en werd daar vijf keer opgevoerd. Vervolgens reisde de productie door naar Australië, waar het Adelaide Festival – het belangrijkste kunstfestival van het land – het Australische publiek voor het

>>

eerst kennis liet maken met *The Promise*. Op de terugreis naar Europa werd een tussenstop gemaakt in Hong Kong, waar de voorstelling te zien was als onderdeel van het Hong Kong Arts Festival, één van de meest prominente artistieke platforms in China. Overal wist *The Promise* zowel het internationale publiek als de pers te bekoren. Recensies prezen unaniem de emotionele impact, Wende's kracht als performer en de artistieke vernieuwing van de songcyclus. In totaal werd de voorstelling tussen januari en maart 2024 tien keer internationaal opgevoerd.

De internationale tournee van *The Promise* was niet alleen een droom die uitkwam voor Wende en haar team, maar ook een belangrijke eerste stap in het versterken van haar positie en het opbouwen van een internationaal publiek. In de verschillende steden waar werd gespeeld, werden gesprekken gevoerd over toekomstige samenwerkingen en zijn waardevolle nieuwe relaties ontstaan. De première van Wende in Londen, gevolgd door deze eerste internationale tour, heeft een belangrijk trackrecord gecreëerd, wat het voeren van gesprekken over nieuwe projecten aanzienlijk vergemakkelijkt.

Één van de belangrijkste resultaten hiervan was de toenadering van het Almeida Theatre in Londen, een iconisch podium voor vernieuwend theater. De voorstelling van *The Promise* in het Royal Court Theatre en de daaropvolgende internationale tour wekte hun interesse. In het afgelopen jaar hebben Wende en haar team intensief gewerkt aan het ontwikkelen van deze relatie, wat uiteindelijk resulteerde in een officiële uitnodiging om in 2026 een nieuwe voorstelling te maken voor het Almeida Theatre. Dit project wordt deels ontwikkeld met hetzelfde creatieve team uit Londen, maar ook met een nieuwe regisseur: Kip Williams, die Wende ontmoette tijdens haar internationale tour. Williams, artistiek directeur van de Sydney Theatre Company en één van de meest toonaangevende jonge regisseurs in Australië, raakte enthousiast over *The Promise* tijdens het Adelaide Festival. Zijn recente doorbraak in de Britse theaterwereld maakte een samenwerking in Londen, bij het Almeida Theatre, een logische stap. Verder heeft het Adelaide Festival al aangegeven de nieuwe voorstelling in 2027 in hun programma op te nemen, wat de internationale impact van het project verder vergroot.

Daarnaast dient zich in New York een nieuwe kans aan: de prestigieuze New York Theatre Workshop heeft Wende uitgenodigd om deel te nemen aan hun jaarlijkse residentieworkshop voor de ontwikkeling van nieuw werk. Dit platform, bekend als een kweekvijver voor vernieuwend muziektheater, stond aan de basis van producties als *Rent*, *Hadestown* en *Once*. Werken binnen deze context biedt niet alleen artistieke verdieping, maar ook strategische mogelijkheden om Wende's werk steviger in de Amerikaanse theaterwereld te verankeren.

> Overal wist *The Promise* zowel het internationale publiek als de pers te bekoren.

De succesvolle tournee van *The Promise* heeft deuren geopend in Londen, New York en Australië en een solide basis gelegd voor verdere internationale samenwerkingen. Tegelijkertijd vraagt internationaal werken om geduld en toewijding. Net zoals de totstandkoming van *The Promise* een proces van jaren was, zal ook de verdere opbouw van haar internationale positie zorgvuldig en met visie moeten gebeuren. Maar in 2024 werd één ding duidelijk: Wende's werk heeft de potentie om ook buiten Nederland een breed publiek te vinden. Met concrete uitnodigingen van het Almeida Theatre en de New York Theatre Workshop liggen er veelbelovende kansen om haar artistieke horizon verder te verbreden.

Wende:

Wende over *The Promise*

Wat een reis is deze tour geweest—letterlijk en figuurlijk. In het buitenland spelen was al lange tijd een droom van mij, maar ik had nooit kunnen voorzien hoeveel ik er zelf, en wij als team, van zouden leren.

Ik wist natuurlijk dat cultuur bepaalt hoe mensen luisteren, kijken en verhalen beleven, maar om dat aan den lijve te ondervinden in drie verschillende continenten was een unieke ervaring. Het was inspirerend om te zien hoe de manier waarop een publiek een voorstelling ervaart zo sterk wordt beïnvloed door hun culturele context. In New York bijvoorbeeld merkte ik dat het publiek een grote focus heeft op— in de beste zin van het woord—de entertainmentwaarde van muziektheater. Ze willen geraakt worden, maar tegelijkertijd ook een zekere lichtheid en toegankelijkheid ervaren om zich te kunnen verbinden met het stuk. Voor mij als maker en performer betekende dit bijvoorbeeld dat de humor die ook in *The Promise* zit meer naar de oppervlakte kwam en fungeerde als een brug naar de existentiële diepte van het verhaal. In Londen lag de focus juist meer op de tekst en thematiek—het verhaal werd rationeel benaderd en muziek diende vooral als verlengstuk van de inhoud. Australië voelde voor mij dan weer als een perfecte balans tussen deze twee benaderingen. Het publiek daar zocht zowel naar inhoudelijke verbinding als naar emotionele betrokkenheid. Ze lazen de existentiële thematiek van het stuk, maar konden zich het volgende moment volledig overgeven aan de visuele en emotionele laag van de voorstelling. Spelen in Hong Kong was voor mij tijdens deze reis het ultieme 'Lost in Translation'-moment. De taalbarrière was groter dan ooit en ik kon niet vertrouwen op de woorden om verbinding te maken. Ik moest volledig terugvallen op intonatie, ritme en fysieke expressie. Dit maakte me opnieuw bewust van hoe universeel muziek en performance zijn—een taal op zich, die overal ter wereld begrepen wordt zolang je die met je hart brengt.

Het was dus fascinerend om te voelen hoe sterk culturele context bepaalt hoe een publiek naar een voorstelling kijkt. Als maker is het ongelooflijk inspirerend om je eigen werk door de ogen van een buitenlands publiek te ervaren. Het opent nieuwe dimensies—opeens ontdek je dat een tekst een onverwachte lichtheid heeft, of dat er juist nog ruimte is voor extra emotionele gelaagdheid. Soms werkt een moment anders dan je had gedacht, simpelweg omdat het publiek anders luistert, andere associaties heeft of met een andere energie in de zaal zit. Als performer reageer je daar instinctief op. Je voelt hoe een scène zich in een bepaalde richting beweegt en past je timing, frasering of energieverdeling daarop aan. Dat creëert nieuwe lijnen en ritmes in je spel, waardoor elke voorstelling zich als het ware opnieuw uitvindt.
Daarnaast heeft deze tour me doen beseffen hoe diepgeworteld muziektheater is in steden als Londen en New York. Het publiek daar heeft een breed referentiekader en een verfijnde blik, omdat het al zoveel heeft ervaren. Die geschiedenis en traditie legden de lat hoog, maar dat was precies wat ik zocht: voelen hoe mijn werk zich verhoudt tot die rijke muziektheatercultuur. De recensie in The New York Times voelde dan ook niet alleen als een erkenning van *The Promise*, maar ook van alles wat ik de afgelopen jaren heb opgebouwd.

Naast mijn persoonlijke groei was de tour ook voor ons team een intensief leerproces. Werken in een internationale context vroeg om flexibiliteit—technisch, organisatorisch, maar ook in

Wende:

Wende over *The Promise*

samenwerking. In sommige landen was efficiëntie het uitgangspunt, terwijl elders eerst relaties moesten worden opgebouwd voordat er over inhoud werd gesproken. Dat vroeg geduld, maar leverde ook veel op: we leerden schakelen, beter communiceren en met een open blik werken. Die ervaring maakte ons als team sterker en wendbaarder, iets wat ik direct voelde bij het maken van *Vrijplaats*.

Deze tour heeft me dus veel gebracht: nieuwe inzichten, een breder perspectief en een sterker besef dat mijn werk ook buiten Nederland gehoord mag worden. Maar misschien wel het meest waardevolle was het besef dat werken in het buitenland niet gaat over verkoop of succes. Internationale stappen zetten is geen einddoel, maar een doorlopend proces. Het vereist het zorgvuldig en langdurig opbouwen van relaties, zodat er ruimte ontstaat voor echte samenwerking. De internationale tour van *The Promise* was voor mij dan ook een eerste stap—een intense, leerzame en inspirerende ervaring. Ik kijk ernaar uit om verder te bouwen, met dezelfde openheid en nieuwsgierigheid.

Reacties/recencies

Eventalaide

(score 9) **- "The Promise plunges deep into the dark places but then emerges from them with a crowd swelling euphoria that can't be described: you can only stand, swiftly, and applaud."**

New York Times

"The voice of a modern woman, she gives way to sneering anger and quiet despair, her voice tautly powerful, yet quivering. A little like Fiona Apple- sometimes sultry, sometimes airy and wry. And Wende somehow manages to create that rarity: anthemic crowd singalongs that even a hardened critic feels compelled to join."

Festmag *****

"Musically, the work is both effective and emotive. Playing between minor scales, chromatic falls and tight harmonies, Wende often falls outside of expected musical direction (...) The enigmatic connection between the musicians is obvious as they seek each other with their gazes and sing and play as one."

Twin Cities Arts Reader

"Rarely have I seen a show to recommend so strongly as The Promise. What starts as an intimate concert experience unfolds into a genre-crossing tour de force... leaving you on the edge of your seat and yearning to hear the songs and performance again."

Vrijplaats

Na de internationale tour van *The Promise* stond de rest van 2024 in het teken van de verdere ontwikkeling en première van *Vrijplaats*. Waar sommige voorstellingen vanuit een helder concept ontstonden, groeide deze laatste voorstelling van Wende's kunstenplan langzaam, als een intuïtieve en organische zoektocht.

De basis van dit proces lag in een plek binnen Wende zelf – een plek die ze tijdens haar carrière geleidelijk uit het oog leek te verliezen, maar waar de pandemie haar onverwacht naar terugbracht. Uren en dagen alleen achter de piano, zonder de druk van een première, een plaat, repetities, of de ogen van recensenten, muzikanten en publiek.

Het bracht haar terug naar het begin. In het ouderlijk huis van Wende stond altijd een piano. Daarachter zat haar moeder, spelend – *Debussy* en *Ravel, Satie, Schumann, Liszt* en *Chopin*. Samen speelden ze quatre-mains, of Wende zong terwijl haar moeder haar begeleidde: *Moon River, Starry Night*, liedjes uit *Cabaret, Les Misérables* en *West Side Story*.

In die momenten ontdekte Wende het pure plezier van zingen, de vrijheid om elke dag nieuwsgierig te zijn en te spelen wat haar hart ingaf. Haar moeder bleef spelen, en Wende bleef zingen. Chansons, jazz, rock, klassiek en pop. Met een strijkorkest, in een band, met een blazersensemble of een koor. In theaters, in clubs, op festivals. De zalen werden steeds groter, de shows steeds ambitieuzer.

En toen werd alles stil.

Tijdens de coronaperiode herontdekte Wende, dag na dag, de vrijheid van spelen zonder plan. Ongeschonden nieuwsgierigheid leidde haar opnieuw langs verschillende genres, haar eigen repertoire vermengde zich moeiteloos met songs van anderen. Muziek werd weer een experiment, een ruimte zonder verwachtingen of prestatiedruk.

De eerste stappen: vrijheid als uitgangspunt

De vraag was hoe deze vrijheid kon worden vertaald naar een voorstelling. Hoe creëer je een productie die zich niet vastlegt, maar blijft bewegen? Dit werd het uitgangspunt voor *Vrijplaats*. Het overlijden van Joop Mulder in 2021, oprichter van Oerol en een belangrijke mentor voor Wende, gaf een extra laag aan deze zoektocht. Mulder had haar altijd aangemoedigd om te blijven experimenteren, om altijd plekken op te zoeken waar je vrij kunt spelen zonder de druk van succes. Zijn woorden – "Om groot te zijn, moet je kleine dingen durven blijven doen" – resoneerden in dit nieuwe project.

Met dat in gedachten startte Wende in 2022 een intensief onderzoeksproces. Ze nam opnieuw pianolessen en dook maandelijks de repetitiestudio in met pianist Nils Davidse, waarbij ze bestaande nummers volledig opnieuw benaderden – iets wat ze "de wasstraat" noemde. Arrangementen werden uitgekleed, liedjes werden gestript tot hun kern, om zo te ontdekken wat er écht overbleef als alles wat overbodig was, werd weggelaten. De muziek werd een speelveld, een vrijplaats, zonder vastomlijnd doel, maar met eindeloze mogelijkheden.
Voor de première koos Wende een ambitieus eindpunt: Koninklijk Theater Carré. Een theater dat een ultieme uitdaging vormt voor elke performer, maar voor Wende ook een plek vol persoonlijke betekenis is. Ze was er jarenlang huisartiest, maar haar eerste herinnering aan Carré gaat terug naar haar jeugd, toen ze er samen met haar moeder *Cats* zag. Daar, in dat rode pluche, wist ze: *Ooit wil ik hier zelf staan*. Nu, jaren later, voelde Carré als de logische plek voor *Vrijplaats* en werd daar een première en een ambitieuze speelreeks van een maand gepland.

Maar voordat het zover was, wilde Wende voldoende tijd nemen om het materiaal te ontwikkelen en uit te proberen. *Vrijplaats* voelde voor haar niet als een eindpunt, niet alleen als een voorstelling, maar als een proces, een werkwijze, een manier van denken. Onderdeel van deze werkwijze was een eerste reeks try-outs op Oerol 2023, een symbolische keuze als eer-betoon aan Joop Mulder. Hier werden een aantal 'spelregels' bedacht om de vrijheid te bewaken: elke dag moest de setlist minstens 30% veranderen en er werden gastartiesten uitgenodigd met de opdracht om alleen met een piano te werken, zonder uitgebreide arrangementen. De try-outs op Oerol bleken een succes – niet alleen bij het publiek, maar vooral voor Wende en Nils zelf. Ze hadden de durf gehad om te blijven spelen.

De uitdaging: hoe maak je experimenteren duurzaam?

De try-outs waren een succes, maar ze brachten ook nieuwe uitdagingen met zich mee. Op Oerol duurden de sessies slechts een uur, maar hoe zou het werken als *Vrijplaats* een avondvullende voorstelling werd? Hoe behoud je de vrijheid van experiment, pas je de setlijst elke avond aan en zorg je voor een dramaturgische lijn die het publiek vasthoudt? Hoe kan de piano verder worden uitgediept als instrument, en welke nieuwe muzikale mogelijkheden en arrangementen liggen er nog in het verschiet? Daarnaast, hoe verfijn je de opbouw van de show en verhoog je de complexiteit van de arrangementen, terwijl je met slechts één instrument werkt?

Om hierop antwoorden te vinden, volgde in 2024 een reeks intieme try-outs op diverse locaties, onder de naam *Wende Unplugged* - zowel om het marketingtechnisch los te koppelen van de Carré-reeks als om mentaal de vrijheid te behouden om nog niet alles vast te leggen. In deze try-outs werd verder geëxperimenteerd met de balans tussen spontaniteit en structuur. Het gaf Wende en haar team de ruimte om nieuwe ideeën uit te proberen, zonder dat de voorstelling al 'af' hoefde te zijn.

Daarnaast begon het team na te denken over de visuele wereld van *Vrijplaats*. Op Oerol was al voorzichtig geëxperimenteerd met lichtontwerp, maar een grote zaal als Carré vroeg om een andere benadering. Wende wilde dat het publiek dichterbij

kwam, dat de intimiteit behouden bleef, ook in een groot theater. Daarom ontstond het idee om met live camera's te werken – niet als een theatrale toevoeging, maar als een manier om de muzikaliteit van het moment te versterken. In de Goudse Schouwburg werd een reeks experimenten uitgevoerd met licht en video, gedoopt tot de 'ballenbakdagen'. Wende werkte hier samen met haar vaste team, waaronder Wouter van Ransbeek en lichtontwerper Freek Ros, maar ook met nieuwe partners zoals muzikant en artdirector Sef. De uitdaging was om de visuele elementen net zo flexibel en veranderlijk te maken als de muziek. Licht en video mochten de voorstelling niet vastzetten, maar moesten juist meebewegen en reageren op wat er op het podium gebeurde. Alles wat in *Vrijplaats* te zien was, zou ook tonen hoe het gemaakt werd, wat de voorstelling een analoog gevoel gaf, waarbij geluid, licht en video als een organisch geheel samenkwamen.

Door alle try-outs en de ballenbakdagen werd *Vrijplaats* uiteindelijk veel meer dan alleen een voorstelling – het werd een filosofie, een manier van werken, een voortdurende oefening in vrijheid. Het was een ode aan het durven verliezen in muziek, aan het weglaten van het overbodige om dichter bij de essentie van het moment te komen. Maar bovenal was *Vrijplaats* een oproep om nieuwsgierig te blijven, om te blijven spelen en om altijd opnieuw een plek te zoeken waar alles mogelijk is zonder dat je de verwachtingen van andere laat bepalen wat dat is. Wat begon als een persoonlijke zoektocht, werd zo een levend en ademend project waarin Wende en haar team keer op keer durfden te verkennen, op zoek naar dat wat hen die avond zou verbinden met het publiek – niet in een gefixeerd resultaat, maar in een gezamenlijke ervaring.

> Elke dag moest de setlist minstens 30% veranderen en er werden gastartiesten uitgenodigd

De première in Carré: een maand lang zoeken naar het moment

Op 26 oktober 2024 ging *Vrijplaats* uiteindelijk in première in Koninklijk Theater Carré, niet als het einde van een proces, maar als het begin van een gedurfde speerreeks van een maand waarin Wende, samen met haar team, bleef vernieuwen op één van de meest iconische podia van Nederland. Elke avond was een kans om opnieuw te zoeken, om samen met het publiek een nieuw moment te creëren. En Wende deed dit niet alleen. Net zoals bij Oerol en bij *Wende Uplugged* nodigde Wende bijzondere gasten uit de Nederlandse popscene uit, waardoor elke voorstelling nog een extra unieke transformatie doormaakte. Onder de artiesten die hun eigen stem toevoegden, bevonden zich: Camiel Meiresonne (Son Mieux), Froukje, Jacqueline Govaert, Jaïr Faria, Maan, MEROL, Morpheus, Roos Rebergen (Roosbeef), S10, Sef, Thomas Azier en Torre Florim (De Staat). Samen met Wende en pianist Nils Davidse maakten zij van *Vrijplaats* een levend, dynamisch avontuur – elke avond opnieuw een onvoorspelbare ervaring die het publiek uitnodigde om samen met hen in het moment te zijn.

Met *Vrijplaats* bewees Wende dat theater niet alleen een plek is waar verhalen worden verteld, maar ook een ruimte kan zijn waar iets nieuws kan ontstaan – elke avond opnieuw.

Reacties/recencies

Scènes Theatermagazine *****

"Wende heeft een sterrenstatus verworven als theaterpersoonlijkheid en zangeres".

Volkskrant *****

"De combinatie van haar appeal als popmuzikant met haar theatrale vakmanschap brengt nu heel bijzondere voorstellingen voort. Ze zijn losjes opgezet, met grappen en improvisaties tussen de liedjes door, ..., maar vroeg of laat worden er rake klappen uitgedeeld en word je meegesleurd in de golf van emoties. In *Vrijplaats* is dat niet anders. Geïnspireerd en verlicht loop je na afloop Carré weer uit..."

>>

Wende:

Wende over *Vrijplaats*

Vrijplaats is voor mij een bijzonder inspirerende zoektocht geweest, een reis naar onbezonnenheid, speelsheid en een nieuwe werkmethode midden in mijn professionele leven. Het was een voorstelling die niet volgens de gebruikelijke patronen ontstond, maar zich langzaam ontwikkelde, als een proces zonder vast eindpunt.

De aanzet werd gegeven tijdens de pandemie, los van de druk van premières, het uitbrengen van albums en de kritische blik van de sector, recensenten en uiteindelijk ook het publiek. Natuurlijk is het voor een maker de arena waar je gezien wilt worden, waar je je werk toetst en laat spreken, maar al die verwachtingen kunnen onbewust je interne kompas kleuren. Niet dat ik me de afgelopen jaren niet vrij heb gevoeld of geen authenticiteit heb bereikt in mijn werk, integendeel. Mijn voorstellingen ontstaan altijd vanuit een lange, associatieve zoektocht en liggen dicht bij mezelf.

Door de jaren heen heb ik altijd vertrouwd op deze associatieve manier van werken. Mijn voorstellingen ontstaan vanuit een verzameling van beelden, woorden en ideeën, die langzaam een thematische rode draad vormen. Toch heb ik in het verleden altijd gewerkt binnen de gebruikelijke structuren: een afgebakende repetitieperiode gevolgd door een première. *Vrijplaats* leerde me dat het ook anders kan—dat een voorstelling niet ‘af’ hoeft te zijn om waardevol te zijn. Juist in het onaffe, in het moment van zoeken, ligt een enorme kracht voor verdere ontwikkeling. Het werken met een gefaseerd repetitieproces en meerdere try-outs bleek daadwerkelijk beter voor mijn zoektocht en het uiteindelijke eindresultaat. Er zit een instinctieve en associatieve component in mij als kunstenaar en die is dus ook essentieel voor mijn uiteindelijke maakfase. Creatie is geen eindpunt, maar een voortdurend proces dat doorgaat, ook na de première.

Van nature ben ik sowieso geneigd mijn shows sterk te detailleren en alles vast te leggen. Mijn voorstellingen voelen organisch, maar zijn altijd zorgvuldig gepland. Elke beweging, elke noot, elke nuance in frasering en dynamiek is doordacht en vastgelegd. In *Vrijplaats* liet ik mezelf toe om dat los te laten en meer te vertrouwen op mijn intuïtie. Dat voelde spannend, soms zelfs eng—want wat als iets niet werkte? Maar juist in die onzekerheid lag de vrijheid die ik zocht. Ik leerde dat echte controle niet ligt in alles vooraf bepalen, maar in de vaardigheid om in het moment te vertrouwen op intuïtie en spontaniteit.

Door te werken met minimale middelen— twee piano’s, mijn stem en de interactie met het publiek — ontdekte ik hoeveel kracht er schuilt in eenvoud. Zonder de afleiding van een grootse productie kwam alles neer op puurheid: de emotie, de intentie en de verbinding. Door niet alles dicht te timmeren, maar me open te stellen voor het onbekende, ontstond er een nieuwe relatie tussen mij en mijn werk, en tussen mij en het publiek. In plaats van een voorstelling te geven die al ‘af’ was, nodigde ik mezelf én het publiek uit om samen het moment te beleven. Dat voelde magisch.

Het intensieve traject van *Vrijplaats* heeft me als performer doen beseffen hoe ik de energetische impact van mijn talent nog beter kan beheersen. Ik heb een nieuwe manier van performen ontdekt waarin kracht en kwetsbaarheid hand in hand gaan. Ik realiseerde me dat de urgentie van een verhaal ook in

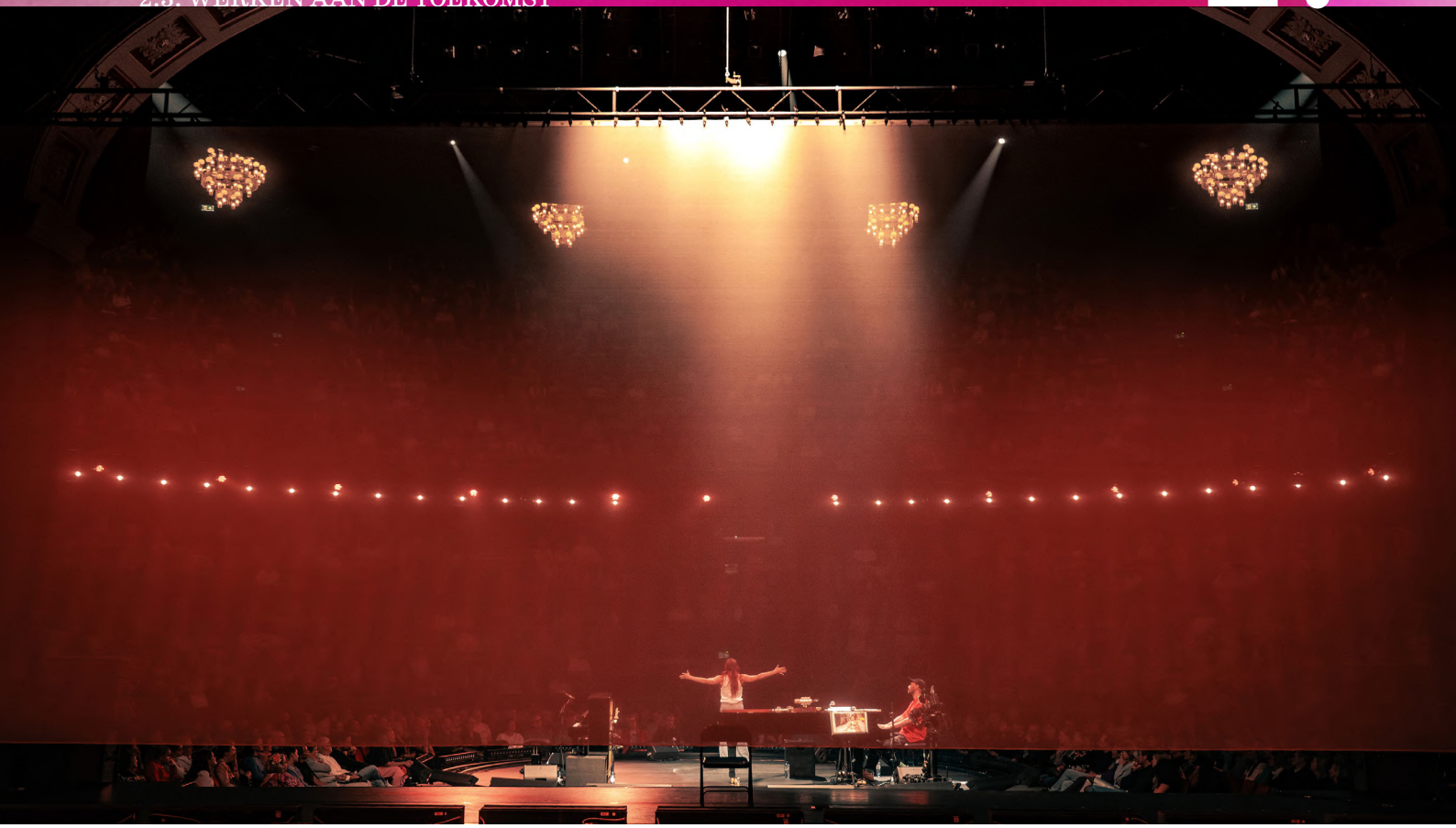
Wende over Vrijplaats

Wende:

verzachting net zo veel zeggingskracht kan hebben als wanneer alle volumeknoppen op tien staan. Dat is de hogere wiskunde van het performen: erop vertrouwen dat iets groot en indrukwekkend genoeg is, zelfs voor een groot publiek.

Wat *Vrijplaats* extra bijzonder maakte, was de samenwerking met zoveel verschillende artiesten— zowel gevestigde namen als jonge makers. In eerdere projecten stapte ik vaak in de wereld van anderen: ik werkte met Michel van der Aa of Amsterdam Sinfonietta in de klassieke muziek, terwijl samenwerkingen met Froukje of S10 me de popscene en festivalcultuur introkken. Maar dit keer was het anders: nu kwamen de popartiesten juist naar mijn wereld, die van Koninklijk Theater Carré en het verhalen vertellen op muziek. Dat leverde bijzondere ontmoetingen en verrassende inzichten op. Popmuziek en kleinkunst verschillen fundamenteel in benadering: waar pop draait om klank, sfeer en productie, ligt in het theater de nadruk op tekst en interpretatie. In *Vrijplaats* kwamen die werelden samen. Samen met gastartiesten onderzocht ik hoe we woorden en muziek op een nieuwe manier konden laten spreken. Wat betekent een tekst echt als je hem helemaal terugbrengt tot de kern? Hoe kun je een lied opnieuw interpreteren zonder de kracht ervan te verliezen? Wat me opviel, is hoe weinig aandacht er in de popmuziek—en de opleidingen die artiesten daar volgen—is voor tekstbehandeling en interpretatie. Door mijn opleiding aan de kleinkunstacademie en jarenlange zoektocht als performer heb ik veel kennis opgebouwd over hoe je een tekst draagt, hoe je betekenis geeft aan woorden en hoe je muziek gebruikt om een verhaal te vertellen. Bij *Vrijplaats* zag ik hoe waardevol deze vaardigheden kunnen zijn ook in de popmuziek. Sommige artiesten stonden er niet eens bij stil wat ze precies zeiden in hun teksten—de focus lag vooral op hoe het klonk. Ik heb tijdens de repetities voor *Vrijplaats* onderzocht hoe ik dit op een persoonlijke en toepasbare manier kon overbrengen, en dat heeft me gesterkt in mijn wens om hier in de toekomst meer mee te doen. Al langer speel ik met het idee om een soort academy te ontwikkelen, waarin ik naast mijn eigen werk ook mijn inzichten kan doorgeven aan een nieuwe generatie. *Vrijplaats* heeft me daarin enorm veel richting gegeven en mijn verlangen om dit verder uit te bouwen alleen maar vergroot.

Ten slotte, wat begon als een persoonlijke zoektocht, bleek tijdens de serie van *Vrijplaats* in Carré een bredere resonantie te hebben. Dat merkte ik aan de reacties van de andere artiesten met wie ik werkte, maar ook bij het publiek. Blijkbaar ervaren velen hoe in een wereld die steeds sneller draait, efficiëntie vaak boven experiment wordt geplaatst en speelsheid wordt ondergesneeuwd. Nochtans wijzen hedendaagse denkers zoals Slavoj Žižek al jaren op het belang van onvoorspelbaarheid en chaos als broedplaatsen voor vernieuwing. In het ongewisse, in spontane ontmoetingen en onverwachte samenwerkingen, ontstaan nieuwe ideeën—ideeën die we juist nu hard nodig hebben. Vrijplaatsen—zowel fysiek als mentaal—zijn daarom essentieel om onszelf en onze kunst te blijven vernieuwen. *Vrijplaats* is voor mij dus niet alleen een voorstelling geweest, maar een voortdurende zoektocht naar een manier van werken en denken—een zoektocht die ik meeneem in alles wat ik hierna doe. Ik voel na dit proces dan ook de behoefte om de komende periode, naast de voorstellingen die ik in de toekomst wil ontwikkelen, samen met mijn publiek zo nu en dan terug te keren naar deze minimale setting—de kern, de vrijplaats die ik voor en in mezelf heb ontdekt. Zoals het een vrijplaats betaamt, zal die telkens van vorm veranderen en meebewegen met het moment en de plek waar zij ontstaat.

De toekomst

Het jaar 2024 stond tevens in het teken van de voorbereiding, indiening en uitwerking van de meerjarige aanvragen voor de kunstenplanperiode 2025-2028. Om de artistieke groei van Wende te versterken, werd besloten om zowel bij het Fonds Podiumkunsten als het Amsterdams Fonds voor de Kunst een meerjarige aanvraag in te dienen. Deze aanvragen zouden een stevige basis leggen onder de twee ambitieuze muziektheaterprojecten die Wende de komende jaren wil realiseren. Hoewel de aanvraag bij het Amsterdams Fonds voor de Kunst positief werd beoordeeld, viel deze helaas onder de zaaglijn en werd niet gehonoreerd. Gelukkig werd de meerjaren aanvraag bij het Fonds Podiumkunsten wél toegekend, waardoor we in het najaar verder konden werken aan de ontwikkeling van onze toekomstplannen.

De financiering van het nieuwe kunstenplan vraagt echter om een aangepaste strategie, niet alleen vanwege het niet gehonoreerd krijgen van de meerjarige subsidie van het AFK, maar ook doordat Internationaal Theater Amsterdam (ITA) heeft laten weten de eerder overeengekomen coproductiebijdrage voor *Moonflower* niet in dezelfde vorm te kunnen leveren. Hierdoor moet worden gezocht naar een aangepaste coproductievorm. Daarnaast heeft artistiek directeur Eline Arbo aangegeven dat zij zich in Nederland meer wil richten op de ontwikkeling van werk binnen het ITA ensemble, waardoor zij niet langer als regisseur aan *Moonflower* verbonden kan blijven. Gelukkig bood een eerdere ontmoeting in Australië met regisseur Kip Williams een kans. Wende en Williams zochten al langer naar een project om samen te ontwikkelen en na enkele gesprekken heeft hij zich aan *Moonflower* verbonden. Tegelijkertijd bracht de veranderde financiële situatie noodzaak om een nieuwe inhoudelijke en financiële partner aan het project te verbinden. Nederlandse partijen waren al gecommitteerd aan andere projecten, waardoor Wende en haar team de

mogelijkheden voor een internationale samenwerking onderzochten. Het Almeida Theatre in Londen toonde interesse en werkte samen met het team aan de verdere uitwerking van *Moonflower*. Er werd een planning opgesteld voor een Engelse première in 2026, gevolgd door een Nederlandse speelreeks in het najaar. Echter, in de loop van het jaar ontstond opnieuw onzekerheid toen de artistiek leider van Almeida vertrok. Dit bracht de toekomst van het project in Londen in gevaar en het is momenteel nog onduidelijk of de samenwerking doorgezet kan worden of dat er een nieuwe coproductie gezocht moet worden. Om die reden startte het team van Wende nieuwe gesprekken in Londen, onder andere met het Donmar Theatre en Young Vic Theatre. Internationale samenwerkingen vragen tijd en zorgvuldige ontwikkeling; pas in 2025 zal duidelijk worden welke partner betrokken zal zijn en hoe de planning eruit zal zien. De aanwezigheid van regisseur Kip Williams biedt een belangrijk voordeel. Hij heeft onlangs zijn doorbraak in Londen gemaakt en is een zeer gewild regisseur, wat extra kansen creëert voor de verdere realisatie van *Moonflower*. Het tweede project binnen het kunstenplan 2025-2028, US, staat gepland voor 2028 en is voorlopig stabiel. In 2024 vonden de eerste gesprekken plaats tussen Wende en NITE's artistiek leider Guy Weizman om ideeën uit te wisselen. In 2025 zullen deze gesprekken worden verdiept en concreter worden uitgewerkt.

Wende:

Wende over *de toekomst*

Ik ben ontzettend blij dat de meerjarige aanvraag bij het Fonds Podiumkunsten is gehonoreerd. Dit gaf mij en mijn team de kracht om in 2024 verder te werken en met hernieuwde energie te dromen over de periode 2025-2028.

Tegelijkertijd brengt de ontwikkeling van *Moonflower* ook onzekerheden met zich mee, omdat ik de afgelopen maanden zo intensief in de ontwikkeling ervan heb geïnvesteerd. Gesprekken met het Almeida Theatre, regisseur Kip Williams en een inspirerende workshop met schrijver E.V. Crowe in Noorwegen hebben mij veel inzichten gegeven over het project. Mijn intentie blijft om een gelaagd en betekenisvol verhaal te vertellen over een *coming of second age*—een viering van een vrouw die de tweede helft van haar leven ingaat. In theater en film wordt deze levensfase vaak melancholisch neergezet, met ouder worden als een verlies van schoonheid, relevantie en status, en als een strijd met jongere vrouwen. Bovendien wordt de identiteit van vrouwen vaak gedefinieerd door hun (romantische) relaties met mannelijke personages.

De inspiratiebron voor *Moonflower* blijft het bijzondere leven van Margaret Mee (1909–1988), de Britse botanisch kunstenaar en activiste die op latere leeftijd haar passie vond in het regenwoud. Haar twintig jaar durende zoektocht naar de zeldzame moonflower, die enkel een nacht bloeit, dient als metafoor voor transformatie, vergankelijkheid en de cyclische aard van het leven. Dit besef heeft de dramaturgie verdiept: wij als creatief team streven niet naar een biografisch werk of een nostalgisch, exotisch *Out of Africa*-achtig verhaal. In plaats daarvan krijgt het stuk de vorm van een cyclische liedcyclus, uitgevoerd door drie vrouwen—één jong, één middelbaar en één ouder—om zo een intergenerationele dialoog over ouder worden, vruchtbaarheid en tijd te creëren.

Daarnaast willen we met *Moonflower* conventionele narratieve over succes en ambitie uitdagen, die vaak gericht zijn op lineaire en meestal onhaalbare groei. Mee's leven laat zien dat groei niet per se lineair hoeft te zijn, maar dat passie en nieuwsgierigheid een eigen koers bepalen. Haar dagboeken, vol sensuele beschrijvingen van de natuur, nodigen uit tot reflectie op verandering en duurzaamheid— niet alleen in ecologische zin, maar ook in hoe we ons eigen leven en ambities vormgeven.
Voor het schrijfproces wil ik dezelfde methode hanteren die ik ook bij *The Promise* heb gebruikt: een collectief ontwikkelingsproces waarin verschillende stemmen samenkomen. Gedurende mijn research heb ik een fascinerende groep Engelse schrijfsters om mij heen verzameld voor dit project: E.V. Crowe, Rebecca Tamas, Sabrina Mahfouz, Tife Kusoro, Somalia Seaton en Maimouna Memoun. Visueel heb ik veel vertrouwen in Kip Williams en zijn team, waarmee ik een volgende stap kan zetten in de ontwikkeling van mijn multidisciplinaire theatertaal.

Inhoudelijk heeft 2024 me dus enorm veel inspiratie en vertrouwen gebracht in dit project. Ondanks de onzekerheden rondom de internationale partnerschappen en financiering, voel ik dat *Moonflower* steeds verder verdiept en een krachtige artistieke kern krijgt.
De komende tijd zal cruciaal zijn om de juiste partners en structuren te vinden om dit project in zijn volle potentieel te realiseren, maar ik ben vastbesloten om deze reis voort te zetten.

Wat ik echter heb geleerd van de pandemie en de ontwikkeling van *Vrijplaats*, is dat plannen je soms verrassen en dat nieuwe mogelijkheden zich aandienen wanneer je open relaties aangaat en je inspiratie volgt. Ik kijk dus vol vertrouwen uit naar 2025 en hoop dat het bestuursverslag van dat jaar *Moonflower* en alle andere projecten in een nog verfijndere vorm zal beschrijven.

Overige activiteiten

Naast haar werk voor de Stichting was Wende in 2024 ook op andere vlakken actief. In het voorjaar stond een succesvolle herneming van haar albumtour *Sterrenlopen* op de agenda. Deze tour was een vervolg op het enorme succes van haar optreden op Lowlands in de zomer van 2023 en de snel uitverkochte releasetour in de herfst van datzelfde jaar. Haar zesde studioalbum *Sterrenlopen* en de daaropvolgende tour verankerde haar in 2024 als één van de gevestigde namen binnen de hedendaagse popmuziek, naast haar jarenlange ervaring in het theater. Dit leidde onder andere tot de vraag om in 2024 Ambassadeur van de Vrijheid te zijn. Daarnaast was er in 2024 het plan om samen met de NTR een nieuwe editie van *Wende's Kaleidos-coop* te ontwikkelen. Het idee was om dit succesvolle tv-programma op te nemen tijdens de speelreeks van *Vrijplaats* in Koninklijk Theater Carré. De vorige edities trokken telkens meer dan 350.000 kijkers en daar wilde Wende samen met de NTR op voortbouwen. Helaas liepen de gesprekken onverwachts vast door wisselingen binnen de organisatie van de NTR en onduidelijkheid over de budgetten van de NPO. Na een paar maanden wachten bleek het niet haalbaar om zo'n groot tv-programma op zo korte termijn te realiseren. Wende wilde het idee om de samenwerkingen rond *Vrijplaats* vast te leggen echter niet opgeven. Daarom werd er contact gezocht met de VPRO en er werd een nieuw plan ontwikkeld om de laatste serie van *Vrijplaats* in Carré te registreren, met drie bijzondere gasten. Deze opname is gepland voor de tweede speelreeks in Carré in januari 2025.
Ook bleken de muzikale ontdekkingen rondom *Vrijplaats* te waardevol om alleen voor het theater te bewaren. Bij Wende

ontstond de artistieke behoefte om een aantal van de songs en arrangementen op te nemen. Geheel in de stijl van *Vrijplaats* gingen Wende en Nils in de zomer van 2024 de studio in om vijf nummers in één dag en in één take op te nemen. Normaal gesproken duurt zo'n proces veel langer, maar ook hier wilde Wende het moment als kracht gebruiken. Het resultaat was een EP die kort voor de première in Carré zijn release kende. Naast de artistieke motivatie om dit te doen, was het ook een manier om *Vrijplaats* verder te laten resoneren buiten de theaterzaal en zo een sterkere band met haar publiek te creëren.
Door haar ervaring met *Kaleidoscoop* is er de voorbije jaren bij Wende de droom gegroeid om een zelfgeschreven musicalfilm te maken, en ook hier werd in 2024 verder aan gewerkt. Samen met de gerenommeerde filmregisseur Michiel Van Erp en de bekende scenarioschrijfster Marnie Blok werden verschillende brainstormsessies gehouden om tot een eerste treatment te komen. Het doel is om in 2025 een aanvraag voor scriptontwikkeling in te dienen.

Reacties/recencies

Klankgat
over *Sterrenlopen* tour 2024 - "*Wende is net een kameleon met haar genreswitches. (...) De mensen lopen in vervoering en sommigen in tranen naar buiten na een indrukwekkend concert.*"

Concertnews *****
over *Sterrenlopen* tour 2024 - "*Wende bleek dus meer dan goed genoeg in Leuven. In die mate zelfs dat je je als journalist afvroeg waarom zij in godsnaam in Vlaanderen het clubcircuit nog niet ontgroeid is.*"

Communicatie & marketing

Wende is al jarenlang een vertrouwde naam op de Nederlandse podia, zowel in Amsterdam als daarbuiten. Dankzij haar unieke combinatie van muzikale stijlen en optredens in uiteenlopende circuits heeft ze een breed en nog steeds groeiend publiek opgebouwd in alle delen van het land.

Ook internationaal neemt haar bekendheid gestaag toe. Uit kwalitatief onderzoek blijkt dat Wende een zeer divers publiek aantrekt, variërend in leeftijd, opleidingsniveau en sociale en culturele achtergrond. Haar publiek is loyaal aan haar artistieke ontwikkeling en bezoekt haar voorstellingen vaak meer dan eens.
Jongere, maatschappelijk betrokken toeschouwers weten haar vooral te vinden via optredens in clubs, terwijl een meer traditioneel theaterpubliek haar werk ervaart in de theaters. Wat haar publiek samenbrengt, is niet alleen de veelzijdigheid van haar projecten en de diversiteit van haar podia, maar vooral haar authentieke en emotioneel geladen manier van vertellen. Wende's optredens zijn meer dan een voorstelling; ze zijn een uitnodiging om na te denken over jezelf en de wereld om je heen.
Uit een opnieuw in 2024 uitgevoerde data-analyse van haar social media-account, DSP's en haar muziek op Spotify, blijkt dat het publiek van Wende in Nederland voor 60% uit vrouwen en 40% uit mannen bestaat. Van haar publiek is gemiddeld 40% onder de 34 jaar oud, 23% tussen de 35-44 jaar oud, nog eens 20% tussen de 45-54 jaar oud en de overige 17% is 54 jaar en ouder. Verder is er een spreiding over geheel Nederland aan te merken. Een uitzonderlijke publieksmix binnen het huidige culturele landschap en dus een stevige stabiele basis voor de toekomst en verdere groei.

In 2024 werd het nieuwe marketing- en communicatiebeleid van 2023 actief geïmplementeerd. Dit beleid richt zich op twee hoofddoelen: enerzijds het versterken van de relatie met Wende's bestaande publiek om loyaliteit en herhaalbezoeken te vergroten, en anderzijds het actief uitbreiden van haar publieksbereik. We hebben ook onze inspanningen op het gebied van digitale en sociale media marketing geïntensiveerd om haar zichtbaarheid te vergroten en nieuwe doelgroepen effectief te bereiken. Dit jaar lag de focus van onze marketingstrategie dus op het verdiepen van de betrokkenheid van het publiek en het vergroten van haar impact binnen het culturele landschap.

Professionaliseringsslag
Het communicatie- en marketinglandschap evolueert voortdurend. De rol van pop- en theaterpodia als primaire communicatie- en verkoopkanalen neemt af, terwijl digitale en sociale media steeds dominanter worden. Artiesten fungeren steeds vaker als hun eigen uitzendkanaal, waardoor een sterke digitale strategie cruciaal is voor zichtbaarheid, succes en kaartverkoop. Dit alles vraagt om een herkenbare online identiteit, slim gebruik van platforms en

een balans tussen commerciële impact en authentieke publieksinteractie. Hedendaagse bezoekers zoeken geen artiest om tegenop te kijken, maar een ervaring en persoonlijkheid om zich mee te verbinden. Ook de beleving rondom voorstellingen, zowel vooraf als achteraf, is belangrijker dan ooit – met sociale media als essentiële schakel in deze ervaring.

Om op deze ontwikkelingen in te spelen, hebben we in 2023 een professionaliseringsslag ingezet en die in 2024 voor het eerst volledig kunnen uitrollen met de voorstelling *Vrijplaats*. Onder leiding van Rebecca Heikamp (uitvoerend producent) en Froukje Bouma (Wende's popmanager) - en ondersteund door een team van freelance specialisten - konden we de nieuwe strategie in de praktijk brengen en aanscherpen. Dit team, bestaande uit Eef van der Vliet (marketingstrategie, voormalig marketingmanager Warner Music en head of marketing Virgin Music Benelux), Graciela Valesco (sociaal media strateeg, voorheen head of digital strategies Top Notch) en Bart Slangen (specialist in het opzetten van onlinecampagnes op basis van data-analyse, afkomstig uit DSP's en sociale media), hebben in nauwe samenwerking een aanpak ontwikkeld waarin behoud en vernieuwing hand in hand gingen. Naast traditionele voorstellingscommunicatie via podia en media, zetten we gerichter in op digitale kanalen en innovatieve marketingstrategieën.

***Vrijplaats* - Koninklijk Theater Carré**

Voor de voorstelling *Vrijplaats* is bewust gekozen om een maand lang in Koninklijk Theater Carré te spelen. Het Carré-publiek heeft Wende – sinds haar periode als huisartiest van 2018 tot 2022 – omarmd. Tegelijkertijd bood het profiel van dit theater de mogelijkheid om haar publieksbereik verder te verbreden en te verdiepen. Carré heeft immers niet alleen een trouwe Amsterdamse achterban, maar ook een breed landelijk bereik. Bovendien trekt de unieke programmeringsmix en rijke theatertraditie een sociaal divers publiek aan, waardoor *Vrijplaats* een kans bood om nieuwe bezoekers kennis te laten maken met Wende's werk. De ambitieuze speelreeks vroeg om een bredere publieksbenadering, waarbij niet alleen werd teruggegrepen op het vaste publiek van eerdere voorstellingen, maar juist ook een groot nieuw publiek moest worden bereikt. Om dit te realiseren, werkten we intensief samen met Carré. We combineerden hun traditionele voorstellingscommunicatie met een gerichte en vernieuwde digitale marketingstrategie, die volledig rondom de voorstelling werd opgebouwd en werd aangestuurd vanuit Wende's team.

Uit de publieksanalyse van Carré blijkt dat van de in totaal 14.000 bezoekers van *Vrijplaats*, ruim 5000 eerder een voorstelling van Wende in Carré hebben bijgewoond. Dit hoge percentage onderstreept de loyaliteit van haar publiek. Daarnaast blijkt dat deze bezoekers voornamelijk afkomstig zijn uit de Randstad: de regio Groot-Amsterdam, Den Haag en Utrecht. Deze uitkomsten sluiten aan bij het marketingplan, waarin de eerste fase van de kaartverkoop zich richtte op Wende's trouwe publiek in en rondom Amsterdam.

Tegelijkertijd laat de publieksanalyse zien dat een aanzienlijk deel van de bezoekers nieuw-publiek was voor zowel Carré als Wende. Dit betekent dat *Vrijplaats* erin geslaagd is een nieuw publiek aan te trekken. De demografische spreiding toont aan dat 23% van alle bezoekers uit regio Groot-Amsterdam komt en 77% uit de rest van Nederland, wat het landelijke bereik van Carré bevestigd. Daarnaast laat de bezoekersanalyse zien dat het publiek uiteenloopt van 9 tot 90 jaar oud, met ongeveer 25-30% onder de 40 jaar oud. Dit laatste laat zien dat naast het traditionele theaterpubliek ook een jongere doelgroep werd bereikt. Dit versterkt Wende's positie als artiest die moeiteloos een brug slaat tussen het theatercircuit en de popwereld, waar traditioneel een jonger publiek te vinden is.

Uit publieksonderzoek en reacties op sociale media bleek dat met name twee artistieke keuzes een sterke aantrekkingskracht hadden op het publiek. Ten eerste was er de bewuste keuze om het publiek op één vaste locatie uit te nodigen: Wende's vrijplaats. Dit creëerde een intieme en unieke sfeer waarin elke avond een bijzondere ervaring centraal stond. Hoewel dit een artistieke keuze was, had het ook een sterke communicatieve waarde: het versterkte het gevoel van exclusiviteit en urgentie.

Daarnaast speelden de wisselende setlist en de verrassingsgastartiesten een cruciale rol. Het publiek wist vooraf niet wie er die avond zou optreden, wat de behoefte om erbij te zijn vergrootte. Dit leidde niet alleen tot een snelle en hoge ticketverkoop, maar ook tot een aanzienlijk aantal herhaalbezoekers. De keuze voor gastartiesten – zowel opkomende als gevestigde namen binnen de popwereld – trok bovendien een publiek aan dat wellicht niet vanzelfsprekend een theater zou bezoeken. Voor de meeste van deze artiesten was *Vrijplaats* de eerste ervaring met optreden in een theater als Carré, wat hun zichtbaarheid binnen het theaterpubliek vergrootte. *Vrijplaats* heeft niet alleen Wende's publieksbereik verdiept en verbreed, maar ook bijgedragen aan een toename van het herhaalbezoek. Dit is mede te danken aan de communicatiestrategie, waarin de wisselende setlist en gastartiesten sterk werden benadrukt, waardoor geen enkele voorstelling hetzelfde was en de unieke ervaring voorop stond. *Vrijplaats* werd door het publiek zeer gewaardeerd: uit een evaluatie onder alle bezoekers kreeg de voorstelling een gemiddelde beoordeling van 9.6.

Digitale marketing en social mediastrategie

Digitale marketing en communicatie was in 2024 één van onze kernprioriteiten. Voor het eerst maakten we strategisch en intensief gebruik van data-analyse uit DSP's en sociale media om gerichte onlinecampagnes te ontwikkelen. Advertenties op platforms zoals YouTube, Instagram, Facebook en Google werden slim gecombineerd met traditionele media en fysieke promotiecampagnes. Dankzij deze data gedreven aanpak konden we doelgroepen beter segmenteren en effectiever bereiken. Tegelijkertijd bleven we investeren in de groei van Wende's socialmedia-kanalen, die steeds meer het centrale platform voor haar voorstellingen en activiteiten werden.

In 2023 lag de focus al op een sterkere socialmedia-strategie, met aandacht voor uitstraling, frequentie en volgersgroei. Dit zette zich door in 2024: Wende's Instagram groeide met 12% naar ruim 34.500 volgers, Facebook met 4% naar 40.000 en YouTube met 14% naar 10.500 abonnees. Om deze groei structureel te waarborgen, voegden we in mei 2024 een content creator en beheerder toe aan het team. Hiermee haalden we extra expertise in huis, waardoor Wende zich volledig kon richten op haar artistieke werk, terwijl haar publiek betrokken bleef bij haar creatieproces.

Voor *Vrijplaats* in Carré zetten we voor het eerst uitgebreid in op contentmarketing. Het doel was het publiek mee te nemen in het maakproces en de band met Wende te versterken. Een belangrijk onderdeel was de documentaire in samenwerking met 3voor12, die inmiddels al ruim 31.000 keer is bekeken op YouTube. Daarnaast besteedden we extra aandacht aan de pre- en postshow-ervaring: het publiek moest niet alleen uitkijken naar de voorstelling, maar er ook dagen later nog door worden geraakt. Social media speelden hierin een sleutelrol.

Om de juiste content te ontwikkelen, hebben we in 2024 sterk ingezet op hoogwaardige fotografie en video. Elke avond legden twee vaste fotografen de voorstelling en gastartiesten vast, en regelmatig werd er videomateriaal gemaakt voor verdiepende content. Bewegend beeld bleek bijzonder effectief in onlinecampagnes en socialmedia-strategieën, wat leidde tot snellere kaartverkoop en grotere zichtbaarheid. Daarom hebben we tijdens de speelreeks nog intensiever ingezet op videocontent, met korte, prikkelende snippets die de sfeer en energie van *Vrijplaats* overbrachten. Deze content werd niet alleen via Wende's kanalen gedeeld, maar ook via die van de gastartiesten, wat zorgde voor bredere exposure en een langdurige connectie met haar publiek.

YouTube Documentaire van 3voor12 "Wende's Vrijplaats'

Merkbekendheid
In 2024 bouwden we verder op de strategische koers van 2023: een verschuiving van voorstellingsgerichte communicatie naar een bredere positionering van Wende als artiest en mens. In plaats van alleen haar producties uit te lichten, hebben we haar gepositioneerd als artiest met een sterke, open identiteit. Deze aanpak hebben we voor het eerst volledig toegepast bij *Vrijplaats*, waarbij niet alleen de voorstelling, maar ook Wende's artistieke visie en signatuur centraal stonden.

Dit begon met het campagnebeeld, waarin Wende zonder opsmuk werd getoond, in jeans en tanktop, vaak lachend en open. Deze visuele identiteit, ontwikkeld met fotografenduo Petrovsky & Ramone in 2023, werd dit jaar volledig geïntegreerd in het artwork van *Vrijplaats* en op social media, met een focus op kleur, authenticiteit en openheid in hedendaagse popformaten. Daarnaast hebben we, zonder artistieke concessies te doen, Wende's speelse en creatieve kant sterker uitgelicht om de publieksbetrokkenheid te vergroten. Dit hebben we gedaan door pakkende videocontent te creëren waarbij niet enkel snippets van de voorstelling, maar juist Wende haar creatieproces en ervaringen rondom de voorstelling naar voren komen. Zo volgde het documentaireteam van 3voor12 het repetitieproces en hebben we tijdens de speelreeks van *Vrijplaats* meerdere video's ontwikkeld waarin Wende haar ervaringen en rituelen rondom de voorstellingen verteld. Deze video's hebben we gemaakt met een ervaren regisseur in de popwereld, Elias Brugs, die onder andere videoclips heeft ontwikkeld voor artiesten als Faber Yayo, Sef, Froukje en S10 en merken als Adidas en Red Bull.

Brug tussen club- en theatercircuit
In het huidige muzieklandschap is het regelmatig uitbrengen van nieuwe muziek essentieel voor het onderhouden van een sterke verbinding tussen een artiest en haar publiek. Hoewel muziekuitgaven niet onder Stichting De Wildernis vallen, benutten we deze momenten strategisch om de publieksbetrokkenheid te vergroten en verschillende doelgroepen van Wende met elkaar te verbinden. In 2024 hebben we deze strategie verder uitgewerkt om Wende's jongere fanbase nog actiever bij haar voorstellingen te betrekken, terwijl haar bestaande theaterpubliek via haar muziek een blijvende connectie met haar werk behoudt, zelfs in jaren waarin ze haar niet live zien.

In oktober 2024 brachten we met deze reden de EP *Vrijplaats* uit. Na de release zagen we meteen een stijging van 15% op Wende's Spotify-account, wat resulteerde in 34.500 volgers, en een duidelijke piek in de kaartverkoop van *Vrijplaats* in de week van de release. De jongere fanbase van Wende groeit – mede door deze nieuwe EP-gestaag, met 45% van haar Spotify-volgers tussen de 12 en 34 jaar oud. Deze groei vertaalt zich ook naar de publieksanalyse van Koninklijk Theater Carré, waar we een nieuwe, jongere doelgroep hebben weten te vinden.

De komende jaren blijven we ons daarom richten op het regelmatig uitbrengen van nieuwe muziek. In 2025 zullen we meerdere singles van de gastartiesten van *Vrijplaats* uitbrengen, die aan het einde van dat jaar gebundeld worden in een Deluxe *Vrijplaats* EP. Hiermee willen we de impact van *Vrijplaats* verder uitbreiden naar de popwereld. De invloed van *Vrijplaats* op het poplandschap wordt ook bevestigd door onze boeker Mojo Concerts, evenals door de vele popartiesten die zich graag als gastartiesten aan de voorstelling verbonden. Het blijven bespelen van zowel het theater- als popcircuit is voor Wende een belangrijke pijler, die zorgt voor publieksgroei en een verdere toename in de diversiteit van haar publiek op het gebied van leeftijd, opleidingsniveau, sociale klasse en culturele achtergrond.

Publieksbereik

In 2024 speelde Wende 31 voorstellingen voor 20.777 bezoekers. De internationale tour van The Promise speelde in totaal 10 keer in drie verschillende landen, met 2.075 buitenlandse bezoekers. De werkvoorstelling van Vrijplaats, onder de titel Wende Unplugged, is 9 keer gespeeld in allen strak uitverkochte zalen. Wende speelde hiermee van Groningen tot Vuren en van Rotterdam tot Heerlen, en bereikte 3.490 bezoekers. De voorstelling Vrijplaats stond vervolgens 3 keer in Gouda met een try-out en 9 maal in een volledig uitverkocht Koninklijk Theater Carré, samen goed voor 15.212 bezoekers. In Koninklijk Theater Carré is de maximale capaciteit van de voorstelling zelfs overschreden, mogelijk gemaakt door extra zitplaatsen in de stalles van het theater. De bezoekers van Vrijplaats in Carré kwamen voor 23% uit de regio Groot-Amsterdam, 7% Utrecht, 5% Haarlem, 3% Den Haag, 2% Rotterdam, 2% Beuningen en voor 58% uit de rest van Nederland - dit toont de reisbereidheid en landelijke spreiding van Wende haar publiek binnen Nederland. Het beoogde aantal bezoekers van de stichting was 14.000 voor het jaar 2024, met de 20.777 bezoekers hebben we dit aantal ruimschoots overschreden. In de kunstenplanperiode 2021-2024 heeft Wende in totaal 86.048 bezoekers bereikt – een publieksbereik waar we als stichting ongelooflijk trots op zijn.

datum	provincie	gemeente	locatienaam	club/ theater	aanvang	zaal	capaciteit	bezoekers-aantal	betalende bezoekers	gratis bezoekers	productie-naam	type voorstelling	land
10-01-2024	New York	New York	Prototype Festival	Theater	21:00	Here Arts	141	121	112	9	The Promise	Voorstelling	United States
11-01-2024	New York	New York	Prototype Festival	Theater	21:00	Here Arts	141	81	74	7	The Promise	Voorstelling	United States
13-01-2024	New York	New York	Prototype Festival	Theater	16:00	Here Arts	141	73	69	4	The Promise	Voorstelling	United States
13-01-2024	New York	New York	Prototype Festival	Theater	21:00	Here Arts	141	73	69	4	The Promise	Voorstelling	United States
14-01-2024	New York	New York	Prototype Festival	Theater	16:00	Here Arts	141	129	122	7	The Promise	Voorstelling	United States
07-03-2024	South Australia	Adelaide	Adelaide Festival	Theater	19:00	Kaurna Country	401	377	332	45	The Promise	Voorstelling	Australia
08-03-2024	South Australia	Adelaide	Adelaide Festival	Theater	21:00	Kaurna Country	401	278	262	16	The Promise	Voorstelling	Australia
09-03-2024	South Australia	Adelaide	Adelaide Festival	Theater	17:00	Kaurna Country	401	286	262	24	The Promise	Voorstelling	Australia
10-03-2024	South Australia	Adelaide	Adelaide Festival	Theater	19:00	Kaurna Country	401	257	232	25	The Promise	Voorstelling	Australia
14-03-2024	Guangdong	Hong Kong	Hong Kong Arts Festival	Theater	19:45	Concert Hall	1336	400	398	2	The Promise	Voorstelling	Hong Kong
18-04-2024	Zuid-Holland	Rotterdam	Motel Mozaique	Theater	19:00	Aminiuskerk	650	650	641	9	Wende Unplugged	Werkvoorstelling	Nederland
25-05-2024	Groningen	Groningen	Terug naar het Begin	Theater	14:00	De Nicolaikerk	350	350	345	5	Wende Unplugged	Werkvoorstelling	Nederland
25-05-2024	Groningen	Groningen	Terug naar het Begin	Theater	16:00	De Nicolaikerk	350	350	344	6	Wende Unplugged	Werkvoorstelling	Nederland
26-05-2024	Groningen	Groningen	Terug naar het Begin	Theater	14:00	De Nicolaikerk	350	350	343	7	Wende Unplugged	Werkvoorstelling	Nederland
26-05-2024	Groningen	Groningen	Terug naar het Begin	Theater	16:00	De Nicolaikerk	350	350	347	3	Wende Unplugged	Werkvoorstelling	Nederland
11-07-2024	Gelderland	West-Betuwe	Camping de Lievelinge	Theater	20:30	Spiegeltent	300	300	292	8	Wende Unplugged	Werkvoorstelling	Nederland
12-07-2024	Gelderland	West-Betuwe	Camping de Lievelinge	Theater	20:30	Spiegeltent	300	300	295	5	Wende Unplugged	Werkvoorstelling	Nederland
05-09-2024	Limburg	Heerlen	Parkstad Limburg Theaters	Theater	20:30	LIMBURGzaal	420	420	414	6	Wende Unplugged	Werkvoorstelling	Nederland
06-09-2024	Limburg	Heerlen	Parkstad Limburg Theaters	Theater	20:30	LIMBURGzaal	420	420	417	3	Wende Unplugged	Werkvoorstelling	Nederland
16-10-2024	Zuid-Holland	Gouda	Goudse Schouwburg	Theater	20:00	Grote Zaal	745	403	388	15	Vrijplaats	Try-out	Nederland
17-10-2024	Zuid-Holland	Gouda	Goudse Schouwburg	Theater	20:00	Grote Zaal	745	384	378	6	Vrijplaats	Try-out	Nederland
18-10-2024	Zuid-Holland	Gouda	Goudse Schouwburg	Theater	20:00	Grote Zaal	745	556	544	12	Vrijplaats	Try-out	Nederland
24-10-2024	Noord-Holland	Amsterdam	Koninklijk Theater Carre	Theater	20:00	Grote Zaal	1540	1539	1515	24	Vrijplaats	Try-out	Nederland
25-10-2024	Noord-Holland	Amsterdam	Koninklijk Theater Carre	Theater	20:00	Grote Zaal	1540	1539	1528	11	Vrijplaats	Try-out	Nederland
26-10-2024	Noord-Holland	Amsterdam	Koninklijk Theater Carre	Theater	20:00	Grote Zaal	1540	1543	1226	317	Vrijplaats	Premiere	Nederland
27-10-2024	Noord-Holland	Amsterdam	Koninklijk Theater Carre	Theater	15:00	Grote Zaal	1540	1541	1533	8	Vrijplaats	Voorstelling	Nederland
30-10-2024	Noord-Holland	Amsterdam	Koninklijk Theater Carre	Theater	20:00	Grote Zaal	1540	1540	1506	34	Vrijplaats	Voorstelling	Nederland
31-10-2024	Noord-Holland	Amsterdam	Koninklijk Theater Carre	Theater	20:00	Grote Zaal	1540	1541	1527	14	Vrijplaats	Voorstelling	Nederland
01-11-2024	Noord-Holland	Amsterdam	Koninklijk Theater Carre	Theater	20:00	Grote Zaal	1540	1541	1526	15	Vrijplaats	Voorstelling	Nederland
02-11-2024	Noord-Holland	Amsterdam	Koninklijk Theater Carre	Theater	20:00	Grote Zaal	1540	1542	1530	12	Vrijplaats	Voorstelling	Nederland
03-11-2024	Noord-Holland	Amsterdam	Koninklijk Theater Carre	Theater	15:00	Grote Zaal	1540	1543	1531	12	Vrijplaats	Voorstelling	Nederland

ORGANISATIE 4.

4.1. Het dagelijks team

In 2024 heeft Stichting De Wildernis bewust een aantal veranderingen doorgevoerd binnen de dagelijkse leiding, met als aanleiding het vertrek van zakelijk leider Ulrike Bürger-Bruijs, die haar nieuwe rol als directeur/bestuurder bij MusicalMakers niet langer kon combineren met haar werkzaamheden voor de stichting. Het bestuur en de dagelijkse leiding hebben van dit moment gebruikgemaakt om te reflecteren op de toekomst van het team rond Wende. Ulrike heeft de voorbije jaren een enorme bijdrage geleverd aan de professionalisering van de stichting, maar door de combinatie van haar andere taken was het team, dat rondom haar was opgebouwd, groter geworden, met verschillende specialisten die beperkte verantwoordelijkheden hadden en onder haar leiding werkten. Zelf was Ulrike nog maar één dag per week werkzaam voor de stichting - dit functioneerde goed, maar na evaluatie werd besloten dat het op dit moment belangrijk was om het team te verkleinen voor de toekomst. Dit zou het team slagvaardiger maken, met een meer fulltime betrokken kern die de toekomst beter vorm kan geven en nog efficiënter kan samenwerken.

In samenspraak met het bestuur werd besloten om interne groei te stimuleren en niet extern te werven voor een nieuwe zakelijk leider. Rebecca Heikamp, die al werkzaam was als uitvoerend producent bij de stichting, zal per 1 januari 2025 de rol van zakelijk leider op zich nemen. Om haar in deze ontwikkeling te ondersteunen, is er een ervaren bestuurder aangetrokken in de persoon van Margreet Wieringa, bekend in het theaterveld vanwege haar verschillende directiefuncties. Margreet zal gedurende de rest van 2024 het zakelijk leiderschap op zich nemen en tegelijkertijd Rebecca klaarstomen voor haar nieuwe rol. Vanaf 2025 zal Rebecca Heikamp als vast lid van het kernteam samen met Wende Snijders en Wouter Van Ransbeek de artistieke en zakelijke koers van de stichting voor de toekomst uitzetten. Margreet Wieringa zal op dat moment toetreden tot het bestuur van de stichting als penningmeester en Therese van Schie wordt algemeen lid, hiermee verstevigen we de financiële basis van de stichting.

Ook op het gebied van marketing en communicatie heeft het team versterking gekregen. Graciela Valesco, social media strateeg met onder andere ervaring bij artiesten als De Jeugd Van Tegenwoordig, Froukje en Antoon, is aangetrokken om de digitale zichtbaarheid van Wende's werk verder te vergroten. Daarnaast blijft Froukje Bouma de stichting adviseren op basis van haar expertise in de muziekindustrie, maar dan niet meer als vast teamlid. Mojo Concerts blijft de boeker voor de popzalen van Wende. Allen rapporteren aan Rebecca, die de leiding blijft houden over de verschillende werkterreinen.

Door binnen de stichting te werken met een versterkte, bijna fulltime betrokken vaste kern, gecombineerd met een flexibele schil van freelance adviseurs per project, kunnen we overzicht en kostenefficiëntie combineren met wendbaarheid, en tegelijkertijd de kwaliteit van zowel de theater- als de popwereld blijven waarborgen. Dit stelt ons in staat om alle aspecten van Wende's werk te blijven overzien en efficiënt te ondersteunen.

Het vaste kernteam vormt de dagelijkse directie van de stichting, en de leden zijn benoemd door het bestuur. De taken en verantwoordelijkheden van de directie zijn vastgelegd in de stichtingsstatuten. De bezoldiging van de dagelijks bestuurders is gebaseerd op de CAO Toneel en Dans. Eventuele variabele bezoldigingscomponenten worden vooraf vastgelegd, en (aanvaarding van) nevenfuncties worden altijd vooraf gemeld aan het bestuur, waarbij wordt bepaald of er sprake is van tegenstrijdige belangen of belangenverstrengeling. Om zowel de artistieke als zakelijke component te waarborgen, wordt de jaarrekening opgesteld door een gerenommeerd extern administratiekantoor.

Wende over het dagelijks team:

De herstructurering van het kernteam brengt veel rust in ons werkproces. Met een klein vast team zijn de lijnen kort en is het voor iedereen helder wie waarvoor verantwoordelijk is. Dat zorgt niet alleen voor een efficiëntere samenwerking, maar geeft mij ook de ruimte om me volledig op het artistieke proces te richten. Daarnaast is het voor onze partners en stakeholders nu veel duidelijker bij wie ze moeten zijn, wat de communicatie en samenwerking alleen maar versterkt.

4.2. Het bestuur

De stichting werkt vanuit een bestuur-directie-model. Aan het hoofd daarvan staat een bestuur met vijf leden: Monique Busman (voorzitter), Ide Koffeman (secretaris), Therese van Schie (penningmeester), Ronald Ockhuysen (algemeen lid, portefeuille fondsenwerving en communicatie) en Sharita Boon (algemeen lid, portefeuille inclusief netwerk en marketing). Per 1 januari 2025 zal Margreet Wieringa toetreden tot het bestuur als penningmeester, Ronald Ockhuysen het bestuur verlaten als algemeen lid en Therese van Schie de rol van algemeen lid overnemen.

NAAM	FUNCTIE	AANTREDEN	EINDE 1STE TERMIJN	EINDE 2DE TERMIJN
Sharita Boon	algemeen lid	15-12-2023	15-12-2027	12-12-2031
Monique Busman	voorzitter	11-5-2020	11-5-2024	11-5-2028
Ide Koffeman	secretaris	6-6-2020	6-6-2024	6-6-2028
Ronald Ockhuysen	algemeen lid	1-11-2023	1-1-2025	Nvt
Therese van Schie	penningmeester	1-4-2024	1-4-2028	1-4-2032

Nevenfuncties van de bestuursleden

Sharita Boon
- Managing Director van DPG Recruitment (onderdeel DPG Media)
- Raad van Toezicht – Zuid-Holland Bereikbaar
- Raad van Toezicht – NITE + Club Guy and Roni

Monique Busman
- Producent en eigenaar Tomtit Film BV
- Producent-mede-eigenaar De Familie Film & TV
- Bestuursvoorzitter Ramses Shaffy Fonds voor jonge kunstenaars

Ide Koffeman
- Festival Director – Mojo Concerts/Down The Rabbit Hole
- Bestuurslid St. Flake (Jameszoo)
- Bestuurslid LaLaLa Live (Remy van Kesteren)
- Incidenteel commissiewerk FPK, provincie Utrecht

Ronald Ockhuysen
- Directeur VandenEnde Foundation
- Secretaris bestuur Stichting DeLaMar Theater
- Lid bestuur Blockbusterfonds
- Lid selectiecommissie Cultuurloket DigitALL
- Bestuurslid stichting MUG

Therese van Schie
- Voorzitter RvC van de Stiho groep
- President-commissaris van familie Holding Werfkelders
- Vice voorzitter RvT Openbare Bibliotheken Amsterdam
- Vice Voorzitter RvC Stichting Cito
- Regent Stichting Roomsch Katholijke Armen Kantoor
- Lid RvT Stichting Haarlem Marketing
- Lid RvT Young Pianist Foundation

Het bestuur is eindverantwoordelijk voor het beleid en de uitvoering van Stichting De Wildernis. Om belangenverstrengeling en tegenstrijdige belangen te voorkomen, is in de statuten vastgelegd dat personen die in dienst zijn van de stichting, een (in) direct belang hebben bij de stichting of een tegenstrijdig belang hebben, geen bestuurslid kunnen zijn. Deze bepalingen zijn nader uitgewerkt in het Bestuursreglement en het Directiereglement. Het Bestuursreglement schrijft voor dat bestuursleden elke vorm en schijn van belangenverstrengeling vermijden en een (potentieel) tegenstrijdig belang direct melden bij de voorzitter. Daarnaast mogen bestuursleden niet deelnemen aan beraadslagingen en besluitvorming wanneer er sprake is van een persoonlijk belang dat in conflict kan zijn met dat van de stichting. Het Directiereglement bepaalt dat de directie uitsluitend handelt in het belang van de stichting en geen persoonlijk voordeel nastreeft. Bij financiële transacties of andere besluiten waarbij een persoonlijk belang in het geding zou kunnen zijn, geldt een meldingsplicht aan de voorzitter van het bestuur. Tenslotte moet de directie zich onthouden van deelname aan besluitvormingsprocessen met betrekking tot zaken, waarbij een persoonlijk belang aanwezig is.

Het bestuur en de directie vergaderen minimaal vier keer per jaar, waarbij alle vergaderingen schriftelijk worden vastgelegd. Bestuursleden ontvangen geen bezoldiging voor hun werkzaamheden. De zittingstermijn bedraagt statutair maximaal tweemaal vier jaar. Om de continuïteit te waarborgen en een soepele overgang richting 2028 te realiseren, blijft het bestuur de komende jaren gefaseerd nieuwe leden werven. Bij deze werving letten wij voortdurend op een vertegenwoordiging van zowel het theater- als poplandschap, om wendbaar te blijven op beide terreinen. In 2023 vond een interne zelfevaluatie plaats, waarvan de uitkomsten in 2024 verder zijn uitgewerkt en geïntegreerd in de bestuurlijke werkwijze.

Wat de financiële organisatie betreft, werkt het bestuur en de directie nauw samen met Petra Poll voor Administratieve Zaken, administrateur en gespecialiseerd in de administraties van culturele instellingen (onder andere voor de Toneelschuur). Het verzorgen, opmaken en deponeren van de jaarrekening en het indienen van de aangiftes wordt door Riverlane gedaan, een fiscaal-juridisch kantoor in Amsterdam.

4.2. De codes

Governance Code Cultuur
Het bestuur ziet erop toe en toetst jaarlijks dat de Governance Code Cultuur wordt nageleefd binnen Stichting De Wildernis. Er is een duidelijke scheiding tussen de artistieke en zakelijke functies, waarbij de dagelijkse leiding handelt vanuit de maatschappelijke doelstelling van de stichting. Artistieke en zakelijke belangen worden zorgvuldig en in balans afgewogen. Op financieel gebied wordt het vierogenprincipe gehanteerd: betalingen vinden uitsluitend plaats op basis van een vooraf goedgekeurde begroting en met transparantie richting de penningmeester. Dit waarborgt een verantwoorde omgang met risico's en interne controle. Bij samenwerkingen met private partijen blijft de maatschappelijke doelstelling van de stichting altijd leidend. Eventuele exploitatieoverschotten worden teruggevoerd naar het eigen vermogen om de duurzame continuïteit van de stichting te waarborgen. De stichting rapporteert in het jaarverslag over haar rechtsvorm en de toepassing van de relevante codes. Daarnaast worden het beloningsbeleid en het onderschrijven van de codes gepubliceerd op de website om transparantie te garanderen. Eind 2024 zijn de governance-afspraken opnieuw intern geëvalueerd. Komend jaar willen we deze verder formaliseren in een bestuurs- en directiereglement en heldere taakomschrijvingen, om de transparantie en rolverdeling binnen de stichting verder te versterken.

Fair Practice Code
Stichting De Wildernis streeft de vijf kernwaarden binnen de Fair Practice Code na:

Solidariteit
Binnen de producties van Wende blijft een eerlijke beloning een fundamentele waarde. Iedereen die voor en met Stichting

De Wildernis werkt, ontvangt een passende vergoeding, gebaseerd op de Cao Toneel en Dans. Met opdrachtnemers worden duidelijke afspraken vastgelegd in een overeenkomst, waarin beloning, arbeidsduur, aard van de werkzaamheden en eventuele vergoedingen zijn opgenomen. Daarnaast dragen we zorg voor een eerlijke afdracht van auteursrechten via grootrecht of Buma-Stemra.
Dankzij de structurele subsidie van het Fonds Podiumkunsten konden we in 2024 blijven investeren in een professionele werkomgeving en een solide basis voor alle betrokkenen. Deze financiële stabiliteit stelt ons in staat niet alleen artistieke producties op hoog niveau te realiseren, maar ook een duurzame werkstructuur voor ons team en de freelancers om ons heen te waarborgen. Per 1 januari 2025 voeren wij een verhoging door van 7% aan ons vaste team van freelancers, om een eerlijke en marktconforme vergoeding te kunnen waarborgen.
In 2025 willen we naast de tariefverhoging ook investeren in meer langlopende samenwerkingen, om continuïteit en wederkerigheid verder te bevorderen binnen onze werkpraktijk. Daarnaast verkennen we hoe we onze bestaande werkwijze rond eerlijke beloning en contractering kunnen doorontwikkelen, bijvoorbeeld door het delen van best practices binnen het veld.

Transparantie
Heldere en eerlijke communicatie staat centraal in onze werkwijze. De organisatorische, financiële en personele stand van de stichting worden periodiek besproken met zowel het bestuur als de directie, waarbij ook de besluitvorming open en transparant wordt besproken. De stichting werkt met een jaarbegroting en voert per kwartaal financiële controles uit, waarbij de penningmeester, de administratie en de zakelijke leiding betrokken zijn.

Sociale veiligheid blijft een belangrijk aandachtspunt binnen de podiumkunsten. Stichting De Wildernis is via het lidmaatschap bij NAPK aangesloten bij de Stichting Sociale Veiligheid Podiumkunsten (SSVP) en meldpunt Mores. Dit biedt ondersteuning op zowel preventief als reactief vlak, met onder andere vertrouwenspersonen, trainingen en een klachtencommissie voor grensoverschrijdend gedrag. Komend jaar willen we de transparantie verder versterken door het opstellen van een interne gedragscode en een helder protocol rond meldingen, zodat iedereen binnen onze organisatie weet waar hij of zij terechtkan en wat men kan verwachten bij het melden van zorgen of incidenten.

Duurzaamheid
Duurzaamheid is een speerpunt binnen onze producties, waar de stichting de komende jaren vooruitgang op wil realiseren. We streven ernaar het Theatre Green Book, dat in 2024 in samenwerking met de Vereniging van Schouwburg- en Concertgebouwdirecties (VSCD) en de Vereniging voor Podiumtechnologie (VPT) verder is geïmplementeerd, in onze werkpraktijk te integreren. Dit betekent dat we bewuster omgaan met materiaal-gebruik, energieverbruik en logistiek binnen onze producties. Productiematerialen worden, waar mogelijk, hergebruikt en specialistisch materiaal wordt op inhuur-basis ingezet. Met de productie *Vrijplaats* zijn hier de eerste concrete stappen in ondernomen. Zo zijn een groot deel van het decor en de technische materialen geleend vanuit Internationaal Theater Amsterdam. De enkele onderdelen die zijn aangeschaft door de stichting, zijn door Koninklijk Theater Carré overgekocht na afloop van de productie. Tevens is de aanschaf van nieuwe kostuums volledig tweedehands gedaan.
Verder zetten we in op duurzame werkprocessen door intensieve periodes af te wisselen met rustmomenten. Het speelschema blijft gematigd met maximaal 3 tot 5 voorstellingen per week. Voor lange reisafstanden bieden we overnachtingsmogelijkheden aan, en waar mogelijk wordt gecarpoold om de ecologische voetafdruk te verkleinen. Het directieteam van de stichting werkt vanuit huis, waardoor reisbewegingen worden beperkt. Alleen voor Wende wordt een oefen- en schrijfruimte gehuurd bij Internationaal Theater Amsterdam, wat op loopafstand van Wende haar huis ligt. Daarnaast blijven we streven naar minder papierverbruik en maken we zoveel mogelijk gebruik van digitale communicatiekanalen.

Vertrouwen
Wende heeft een hechte relatie met haar medewerkers en met de theater- en clubs waar zij optreedt en er is een professionele relatie met de vaste kern van freelancers. Bij de nieuwe samenwerkingen die Wende aangaat, investeert zij in het opbouwen van een relatie met hen om zo de werkrelatie te doen groeien. Elke samenwerking wordt halfjaarlijks geëvalueerd met de directie en er worden richtlijnen opgesteld voor de verdere samenwerking. Centraal in elke samenwerking staat de mogelijkheid tot ontwikkeling en groei. Een mooi voorbeeld hiervan is groei van Rebecca, die binnen een stichting de kans heeft gekregen door te ontwikkelen en professioneel te groeien tot zakelijk leider.
Het bestuur en de directie evalueren halfjaarlijks het functioneren van de artistieke en zakelijke leiding in een functionerings- en beoordelingsgesprek. De uitkomsten hiervan worden vastgelegd en waar nodig doorvertaald naar de organisatie. Deze gestructureerde aanpak zorgt ervoor dat de stichting kan blijven groeien en tegelijkertijd een betrouwbare partner blijft binnen de podiumkunsten.

Diversiteit & Inclusie
Wende's artistieke werk is geworteld in het zoeken naar nieuwe perspectieven en samenwerkingen. Door te schakelen tussen genres, locaties en disciplines, omarmt zij diversiteit op een natuurlijke manier. Dit vertaalt zich naar haar samenwerkingen met artiesten en creatives met uiteenlopende achtergronden op het gebied van gender, geloof, seksuele oriëntatie, leeftijd en cultuur. Deze grote diversiteit is terug te zien in de samenwerkingen die Wende is aangegaan binnen het creatieve team en de gekozen gastartiesten voor de voorstelling *Vrijplaats*. Hierdoor zet de stichting niet alleen stappen binnen de Fair Practice Code, maar ook binnen de Code Diversiteit en Inclusie. Qua thematiek weet Wende scherpe thema's aan te snijden en legt ze maatschappelijke vraagstukken bloot met een gedurfde en integere benadering. Deze brede artistieke blik heeft directe impact op haar producties en publiek, haar voorstellingen worden bezocht door een mix van generaties en sociale groepen. Ook binnen de organisatie streven we naar een inclusieve werkomgeving. Met de komst Graciela Valesco en de uitbreiding van de functie van Rebecca, is er een diverser perspectief gecreëerd binnen het dagelijkse team. Door de rol van Margreet Wieringa als penningmeester en Therese van Schie als algemeen bestuurslid per 1 januari 2025, is er tevens extra aandacht voor bestuurlijke diversiteit en deskundigheid binnen de stichting.

Toepassing van de Wet Normering Topinkomens
Stichting De Wildernis blijft ruimschoots onder het toepasselijke WNT-maximum voor het dagelijks bestuur. Er zijn geen uitkeringen wegens beëindiging van dienstverband aan topfunctionarissen verstrekt, noch is er sprake van bezoldiging of ontslagvergoedingen boven het WNT-maximum voor niet-topfunctionarissen. Zowel de artistieke als zakelijke leiding als de rest van het team werken in deeltijd en worden op zzp-basis beloond conform de Cao Toneel en Dans. Er zijn geen bijzondere aanvullende afspraken op het gebied van arbeidsvoorwaarden voor de directie.

Voor Stichting De Wildernis geldt in 2024 het algemeen bezoldigingsmaximum van €233.000. De stichting blijft ruim onder deze norm en handelt volledig conform de wet- en regelgeving.

De leden van het bestuur verrichten hun werkzaamheden onbezoldigd.

FINANCIËN

5.

In 2024 heeft Stichting De Wildernis opnieuw belangrijke stappen gezet op zakelijk en organisatorisch vlak. Één van de grootste veranderingen was de wissel van zakelijk leider, in een periode waarin meerdere producties tegelijkertijd liepen. Dit vroeg om flexibiliteit en zorgvuldige coördinatie, maar ondanks deze intensieve tijd hebben we een stevige basis behouden om de continuïteit binnen het komende kunstenplan te waarborgen.

Met de toekenning van de meerjarige subsidie van het Fonds Podiumkunsten (FPK) voor 2025-2028 kunnen we onze kernactiviteiten voortzetten. Tegelijkertijd staan we voor significante uitdagingen die direct invloed hebben op onze financiële en strategische planning. De aangevraagde meerjarige subsidie bij het Amsterdams Fonds voor de Kunst (AFK) is, ondanks een positieve beoordeling, niet toegekend. Daarnaast ondervinden ook onze coproductiepartners financiële tegenvallers, wat hen heeft gedwongen hun coproducties opnieuw te evalueren. Internationaal Theater Amsterdam (ITA) heeft minder subsidie ontvangen dan verwacht en is daardoor niet in staat de eerder overeengekomen financiële coproductiebijdrage voor *Moonflower* te leveren. We zijn momenteel met hen in gesprek over alternatieve samenwerkingsvormen. Tegelijkertijd zal MusicalMakers haar activiteiten volledig stopzetten als gevolg van het wegvallen van structurele subsidiefinanciering, wat betekent dat onze geplande coproductie met hen voor de ontwikkelfase van *Moonflower* niet doorgaat. Tot slot is de internationale coproductiepartner voor *Moonflower* op dit moment nog onzeker. Dit alles heeft directe gevolgen voor onze begroting en de financiële haalbaarheid van toekomstige producties.

Deze tegenvallers dwingen ons om onze strategie en organisatie-inrichting opnieuw te beoordelen. In 2024 hebben we reeds stappen gezet door met een kleiner kernteam te gaan werken, de schaal van nieuwe producties aan te passen om zo de activiteitenlasten te verlagen en actief aan de slag te gaan met het opzetten van een vriendennetwerk. Dit netwerk bestaat uit donateurs die zich structureel verbinden aan Stichting De Wildernis en met een jaarlijkse bijdrage de kernactiviteiten ondersteunen. Om lidmaatschap aantrekkelijk te maken voor potentiële donateurs, heeft Stichting De Wildernis per 1 oktober 2024 de ANBI-status verkregen. In 2024 is gestart met de werving en in 2025 zal het netwerk officieel worden gelanceerd, met als doel om in het eerste jaar minimaal acht donateurs aan te trekken.

Daarnaast blijft het waarborgen van eerlijke en marktconforme beloning voor alle betrokkenen een prioriteit, wat aanvullende financieringsbronnen voor ons als kleine stichting des te crucialer maakt. De komende periode richten we ons dan ook op het vinden van alternatieve financiering om de weggevallen ondersteuning te compenseren en op het aangaan van nieuwe coproductiepartners voor *Moonflower*. Dit betekent dat we blijven focussen op de verdere uitbreiding van ons vriendennetwerk en het aantrekken van extra fondsen om de continuïteit van onze producties te waarborgen.

Naast deze strategische aanpassingen blijven er echter financiële risico's die onze organisatie de komende jaren kunnen beïnvloeden:

- Indexactie van subsidies/fondsen valt tegen
- Inkomsten uit subsidies/fondsen vallen tegen
- Hogere inflatie dan verwacht
- Ingrepen van het nieuwe kabinet in cultuursubsidies en aanvullende overheidsmaatregelen zorgen voor minder inkomsten (zoals het alsnog doorvoeren van de Btw-verhoging op theatertickets op een later moment)
- Tegenvallende publieksinkomsten
- Beperkte verdere groei van het vriendennetwerk, ondanks een reeds gevestigde basis.
- Lagere garanties van theaters en podia

Ondanks deze uitdagingen stelt de structurele subsidie van het FPK ons, op basis van de huidige inzichten en genomen maatregelen, vooralsnog in staat om de twee geplande nieuwe producties binnen het komende kunstenplan te realiseren. Tegelijkertijd blijven we de financiële risico's in 2025 nauwgezet monitoren, zodat we waar nodig tijdig kunnen bijsturen. In het minst gunstige scenario zullen we genoodzaakt zijn het activiteitenniveau verder te verlagen. In alle andere gevallen blijven we inzetten op het aanspreken van onze eigen reserves en het werven van aanvullende fondsen en sponsorbijdragen, al zijn deze bronnen niet gegarandeerd en vraagt dit om een intensieve inspanning. Om de financiële tegenvallers voor het komende kunstenplan op te vangen, hebben we al gerichte maatregelen genomen, zoals het verkleinen van het kernteam, het aanpassen van de schaal van de producties, het opzetten van een vriendennetwerk en het actief zoeken naar nieuwe coproductiepartners, waarbij al concrete gesprekken voor lopen. Deze aanpak zetten we in 2025 voort en passen we waar nodig aan, zodat we binnen strakker afgebakende organisatorische en financiële kaders blijven werken en de continuïteit van onze producties zoveel mogelijk kunnen waarborgen.

5.1 Financiële toelichting

Stichting De Wildernis heeft het boekjaar 2024 afgesloten met een tekort van € 139.924, na in 2023 eveneens een tekort van € 67.939 te hebben geboekt. Beide tekorten waren voorzien en in lijn met de jaarbegroting. Hoewel de stichting over voldoende reserves beschikt om dit verlies op te vangen, blijft structureel verlies op de lange termijn een aandachtspunt - de risicofactoren voor de stichting zijn hierboven uiteengezet. De stichting heeft voldoende liquide middelen om aan haar verplichtingen te voldoen. Daarnaast bieden de vooruit ontvangen donaties van de Hartwig Foundation enige zekerheid voor de toekomst.

Toelichting bij de Balans per 31 december 2024

Het eigen vermogen is in 2024 afgenomen met € 139.924. Indien alle vorderingen zijn ontvangen en alle lang- en kortlopende schulden zijn afgewikkeld, zou het werkkapitaal eind 2024 € 167.275 hebben bedragen.

De post *Vorderingen* bestaat hoofdzakelijk uit facturen aan Nietbangzijn B.V. voor door Stichting De Wildernis betaalde uitgaven die ten laste van Nietbangzijn B.V. behoren te komen.

Liquide middelen

De liquiditeit blijft voldoende om aan de lopende verplichtingen van de Stichting te voldoen. Het werkkapitaal wordt volledig gefinancierd vanuit de post Reserves en fondsen, wat zorgt voor een solide financiële basis.

Reserves en fondsen

Het bedrag van Reserves en fondsen van € 167.725 betreft een bedrag van € 158.530 vrij besteedbaar vermogen onder Overige reserves, alsmede een Bestemmingsfonds FPK van € 8.745.

Het FPK wil middels het Bestemmingsfonds FPK inzage in het aandeel van de bijdrage van het Fonds aan de ontwikkeling van de reserves. Dat aandeel wordt vastgelegd in het Bestemmingsfonds FPK. De hoogte van het Bestemmingsfonds wordt bepaald bij de jaarlijkse resultaatverdeling, afhankelijk van het (cumulatieve) resultaat en het aandeel van het Fondssubsidie daarin.

Kortlopende schulden

De post Kortlopende schulden bestaat uit Handelscrediteuren (€ 45.019), vooruitontvangen donaties van Stichting Hartwig Foundation (€ 85.000) en nog te ontvangen facturen in verband met de in 2024 uitgevoerde concertreeksen (€ 41.000).

Toelichting bij de Exploitatierekening 2024

Resultaat

Het exploitatietekort over 2024 van ad € 139.924 wordt geheel in mindering gebracht op de Overige reserves.

OPBRENGSTEN – 31.12.2024		
Publieksinkomsten		
Vrijplaats	343.581	
The Promise – Hong Kong / Adelaide	43.538	
Wende Unplugged	8.500	
Auteursrechten – The Promise	9.245	
Auteursrechten – Vrijplaats	3.803	
Doorbelaste kosten	3.317	
The Promise – correctie 2023	-9.245	
Totaal		**402.739**
Inkomsten subsidies en bijdragen		
Fonds Podiumkunsten - structureel	169.015	
Fonds Podiumkunsten - incidenteel	6.431	
Totaal		**175.446**
Totale inkomsten		**578.185**

De publieksinkomsten zijn € 402.939. In 2024 zijn er in totaal 31 voorstellingen gespeeld, verspreid over de producties *The Promise* (Internationaal), *Wende Unplugged* en *Vrijplaats*. De publieksinkomsten zijn aanzienlijk hoger dan de gemiddelde begrotingen van het FPK, wat valt de verklaren uit de extra voorstellingen die we hebben gespeeld voor *The Promise* internationaal en *Wende Unplugged*. Daarnaast hadden alle *Vrijplaats* voorstellingen in Koninklijk Theater Carré een bezettingsgraad van 100%.

Baten coproducties: er waren in 2024 geen bijdrages van een coproducent.

We ontvangen in de kunstenplanperiode 2021-2024 meerjarige subsidie van het Fonds Podiumkunsten (FPK). Deze meerjarige subsidie bedroeg in 2024 € 169.015 en er was een incidentiele subsidie van het FPK (Reiskosten buitenland *The Promise* via het snelloket) van € 6.431.

Toelichting op de activiteitenlasten
De post Activiteitenlasten van € 614.400 betreft direct ten behoeve van de producties gemaakte kosten voor het artistieke en uitvoerende team (€ 387.667) en de post de materiële kosten (€ 226.733):

ACTIVITEITENLASTEN		
Personeel		
Muzikanten	85.520	
Artistieke leiding	136.475	
Regie-advies	16.461	
Productieteam	140.810	
Licht & Geluid	4.400	
Totaal		**387.667**
Materieel		
Auteursrechten	62.208	
Licht & Geluid	93.125	
Reis- en verblijfkosten	12.384	
Marketing en promotie	35.528	
Transport	3.095	
Research & Development	2.330	
Decor	4.284	
Kostuum, pruiken	4.186	
Overige	12.592	
Totaal		**226.733**
Totale activiteitenlasten		**614.400**

Activiteitenlasten
De activiteitenlasten van € 614.400 zijn hoger uitgevallen dan in de gemiddelde begrotingen voor het FPK door de extra speelbeurten die zijn gerealiseerd in het jaar 2024. Voor 2021-2024 moeten er gemiddeld per jaar minimaal 25 voorstellingen worden gespeeld, deze norm heeft de stichting in 2024 ruimschoots overschreden, wat heeft geleid tot extra activiteitenlasten.

Toelichting op de beheerslaten
De post Beheerslasten € 105.960 betreft de personele last van de zakelijke onder-steuning van Stichting De Wildernis en de materiële beheerslasten:

BEHEERSLASTEN		
Personeel		
Zakelijke leiding	28.612	
Bureau-ondersteuning	8.116	
Adviseur pop	37.238	
Boekhouding	7.470	
Overige	7.049	
Totaal		**88.485**
Materieel		
Huisvestingskosten	4.992	
Representatiekosten	462	
Kantoorkosten	10.207	
Bestuurs- en vergaderkosten	1.131	
Overige	684	
Totaal		**17.476**
Totale beheerslasten		**105.960**

Beheerslasten:
De personele beheerslasten (zakelijke leiding, management en boekhouding) zijn hoger dan in de gemiddelde begrotingen voor het FPK in verband met de wissel van onze zakelijke leiding in het jaar 2024. Deze wissel heeft gedurende een korte periode voor dubbele lasten gezorgd op de post zakelijk leiding om een goede overdracht te realiseren. Medewerkers worden allen volgende Cao Toneel en Dans betaald. De overige beheerslasten materieel zijn met € 17.476 net wat hoger dan de gemiddelde begrotingen van het FPK wegens een aantal investeringen die wij hebben moeten doen voor de stichting in 2024, zoals het inrichten van een nieuwe website en het huren van een grotere opslag.

Financiële resultaten - Kunstenplanperiode 2021-2024
Aan het einde van de kunstenplanperiode 2021-2024 heeft Stichting De Wildernis een gezonde algemene reserve opgebouwd, ondanks enkele voorziene tekorten in verschillende jaren. Met name in 2022 kon de algemene reserve aanzienlijk worden versterkt, wat een stabiele financiële basis creëerde. Hoewel er in 2023 en 2024 verliezen zijn geboekt, blijft de algemene reserve binnen de gewenste bandbreedte van €150.000 - €200.000. Voor 2025 is een positief nettoresultaat begroot, waardoor de reserve weer zal toenemen.

TOEKOMST 6.

Focus 2025: Verdieping, Vernieuwing en Versterking

In het begin van 2025 zal *Vrijplaats* een tweede voorstellingsreeks krijgen in Koninklijk Theater Carré, waarmee we de impact en zichtbaarheid van dit project verder willen vergroten. Dit zal worden versterkt door een samenwerking met de VPRO, die de voorstelling zal opnemen en uitzenden, zodat deze ook in de toekomst zichtbaar blijft.

Daarnaast zal 2025 een artistiek maakjaar zijn, met een sterke focus op de organisatorische en artistieke ontwikkeling van de twee geplande producties binnen het kunstenplan. In dit jaar willen we verder onderzoeken hoe de werkwijze en inspiratie die Wende vond in *Vrijplaats* hun weg kunnen vinden in toekomstige projecten. Wende voelt de behoefte om de komende jaren af en toe terug te keren naar deze minimale setting – de kern, de vrijplaats die zij voor en in zichzelf heeft ontdekt. Dit zal telkens in een andere vorm gebeuren, en we willen onderzoeken hoe we dit kunnen combineren met de bestaande plannen. Daarnaast zal het essentieel blijven om ruimte te bieden voor artistiek experiment en vernieuwing binnen de maakprocessen die nu al lopen. Daarom zullen we ook in 2025 actief op zoek gaan naar samenwerkingen en locaties waar nieuw materiaal vroegtijdig in een workshopsetting getest kan worden als cruciale stap in het creatieve proces.

Organisatorisch en zakelijk zal de focus in 2025 liggen op het versterken van de financiële basis. Het wegvallen van de AFK-subsidie en coproductiepartners zal vragen om alternatieve financieringsbronnen en nieuwe samenwerkingen. We zullen inzetten op aanvullende fondsen, uitbreiding van ons vriendennetwerk en nieuwe coproducties. Ook willen we verder vormgeven aan onze internationale ambities en zullen we onderzoeken waar *Moonflower* verankerd kan worden. Tegelijkertijd zullen we kritisch blijven kijken naar de schaal van onze activiteiten om financiële stabiliteit te behouden.

© Stichting de Wildernis
Contact: management@wende.nu
Fotografie: Ruby Dijt, Ben Houdijk, Ward Mevis, iamkat.photo & Isabelle Renata la Poutré
Vormgeving: Het Zomerpaleis Saskia Franken

Stichting DE WILDERNIS
gevestigd te Amsterdam

JAARVERSLAG 2024

1 DE FINANCIËLE RESULTATEN OVER 2024

De Stichting heeft het boekjaar 2024 afgesloten met een tekort van EUR 139.924.
Over 2023 werd eveneens een tekort geboekt en wel van EUR 67.939.
Onderstaande overzicht toont een samenvatting van de financiële resultaten over 2024 met daarnaast ter vergelijking de resultaten over 2023.

		2024	2023	2024 t.o.v. 2023
BATEN				
Opbrengsten	10	578.185	437.503	140.682
Af: Activiteitenlasten	11	-614.400	-442.670	-171.730
Bruto exploitatieresultaat		**-36.215**	**-5.167**	**-31.048**
LASTEN				
Personeelskosten	12	81.436	63.741	17.695
Overige beheerskosten	13	24.525	13.330	11.195
Som der bedrijfslasten		**105.960**	**77.071**	**28.889**
BEDRIJFSRESULTAAT		**-142.175**	**-82.238**	**-59.937**
Financiële baten en lasten	14	2.252	-1.637	3.889
Resultaat voor belastingen		**-139.924**	**-83.875**	**-56.048**
Vennootschapsbelasting	15	0	15.936	-15.936
Resultaat na belastingen		**-139.924**	**-67.939**	**-71.985**

2 DE FINANCIËLE POSITIE PER 31 DECEMBER 2024

De ontwikkeling van de financiële positie van de Stichting blijkt uit de navolgende samenvatting van de balans per 31-12-2024 resp. 31-12-2023.

BALANS PER 31 DECEMBER 2024

	31-12-2024	31-12-2023
ACTIVA		
Vorderingen	114.049	286.621
Liquide middelen	224.245	300.524
	338.294	**587.145**
PASSIVA		
Eigen vermogen	167.275	307.199
Kortlopende schulden	171.019	279.947
	338.294	**587.145**

Het eigen vermogen is met EUR 139.924 afgenomen als gevolg van het negatieve resultaat na belastingen over 2024 dat ten laste is gebracht van de Overige reserves van de Stichting.

Als alle vorderingen zouden zijn ontvangen en alle kortlopende schulden zouden zijn afgewikkeld, dan zou het werkkapitaal eind 2024 EUR 167.275 hebben bedragen.
Zoals uit onderstaand overzicht blijkt is dit bedrag geheel gefinancierd met de post Reserves en fondsen.

	2024	2023
Op korte termijn beschikbaar		
Vorderingen	114.049	286.621
Liquide middelen	224.245	300.524
	338.294	587.145
Kortlopende schulden	-171.019	-279.947
Werkkapitaal	**167.275**	**307.199**
Gefinancierd met		
Reserves en fondsen	167.275	307.199
	167.275	**307.199**

Vorderingen
De vorderingen bestaan hoofdzakelijk uit facturen aan Nietbangzijn B.V. voor door De Wildernis betaalde uitgaven die ten laste van Nietbangzijn B.V. behoren te komen.

Liquide middelen
De liquiditeit is ruim voldoende om aan verplichtingen van de Stichting te voldoen en het werkkapitaal is geheel gefinancierd met de post Reserves en fondsen.

Reserves en fondsen
Het bedrag van Reserves en fondsen van EUR 167.725 betreft een bedrag van EUR 158.530 vrij besteedbaar vermogen onder Overige reserves, alsmede een Bestemmingsfonds FPK van EUR 8.745.
Het FPK wil middels het Bestemmingsfonds FPK inzage in het aandeel van de bijdrage van het Fonds aan de ontwikkeling van de reserves. Dat aandeel wordt vastgelegd in het Bestemmingsfonds FPK. De hoogte van het Bestemmingsfonds wordt bepaald bij de jaarlijkse resultaatverdeling, afhankelijk van het (cumulatieve) resultaat en het aandeel van het Fondssubsidie daarin.

Kortlopende schulden
De post Kortlopende schulden bestaat uit Handelscrediteuren (EUR 45.019), vooruitontvangen donaties van Stichting Hartwig Foundation (EUR 85.000) en nog te ontvangen facturen in verband met de in 2024 uitgevoerde concertreeksen (EUR 41.000).

4 HET MEERJARENOVERZICHT

Onderstaande meerjarenoverzichten laten de ontwikkeling vanaf 2021 van de bezittingen en schulden en van de resultaten zien:

ONTWIKKELING BEZITTINGEN EN SCHULDEN

	31-12-2024	31-12-2023	31-12-2022	31-12-2021
ACTIVA				
Vlottende activa				
Onderhanden werk	0	0	0	33.333
Vorderingen	114.049	286.621	375.451	231.624
Liquide middelen	224.245	300.524	194.485	452.110
TOTAAL ACTIVA	**338.294**	**587.145**	**569.936**	**717.067**
PASSIVA				
Reserves en fondsen	167.275	307.199	375.138	77.048
Langlopende schulden	0	0	31.375	0
Kortlopende schulden	171.019	279.947	163.423	640.019
TOTAAL PASSIVA	**338.294**	**587.145**	**569.936**	**717.067**

ONTWIKKELING RESULTATEN

	2024	2023	2022	2021
Baten	578.185	437.503	1.165.590	669.242
Brutomarge	-36.215	-5.167	336.408	-33.748
Bedrijfsresultaat	-142.175	-82.238	336.408	-54.456
Nettoresultaat	**-139.924**	**-67.939**	**250.811**	**-53.101**

5 Vennootschapsbelasting

De Stichting is vennootschapsbelastingplichtig.

Omdat ook over 2023 een (fiscaal) verlies is geleden kan het verlies over 2024 niet verrekend worden uit winst van het vorig jaar. Het verlies over 2023 kon verrekend worden met het positieve resultaat over 2022.

Het verlies over 2024 kan wel voortgewenteld worden naar toekomstige jaren waarin winst gemaakt wordt. Tot het bedrag van het in 2024 gemaakte verlies hoeft dan in de toekomst geen Vennootschapsbelasting betaald te worden over deze winst.

Stichting DE WILDERNIS - Jaarrekening 2024

Alle bedragen in EUR

BALANS PER 31 DECEMBER 2024

(Na bestemming van het resultaat)

		31-12-2024		31-12-2023	
ACTIVA					
Vlottende activa					
Vorderingen					
Debiteuren	*1*	12.075		129.384	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	*2*	88.094		85.474	
Overige vorderingen	*3*	0		1.000	
Overige vorderingen en overlopende activa	*4*	13.880		70.764	
			114.049		286.621
Liquide middelen	*5*		224.245		300.524
			338.294		587.145
PASSIVA					
Eigen vermogen					
Overige reserves	*6*	158.529		268.550	
Bestemmingsfonds FPK	*7*	8.746		38.649	
			167.275		307.199
Kortlopende schulden					
Handelscrediteuren	*8*	45.019		239.679	
Overlopende passiva	*9*	126.000		40.268	
			171.019		279.947
			338.294		587.145

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2024

*bedragen * EUR 1*		2024	2023	2024 t.o.v. 2023
BATEN				
Opbrengsten	10	578.185	437.503	140.682
Af: Activiteitenlasten	11	-614.400	-442.670	-171.730
Bruto exploitatieresultaat		**-36.215**	**-5.167**	**-31.048**
LASTEN				
Personeelskosten	12	81.436	63.741	17.695
Overige beheerskosten	13	24.525	13.330	11.195
Som der bedrijfslasten		**105.960**	**77.071**	**28.889**
BEDRIJFSRESULTAAT		**-142.175**	**-82.238**	**-59.937**
Financiële baten en lasten	14	2.252	-1.637	3.889
Resultaat voor belastingen		**-139.924**	**-83.875**	**-56.048**
Vennootschapsbelasting	15	0	15.936	-15.936
Resultaat na belastingen		**-139.924**	**-67.939**	**-71.985**

GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Informatie over de rechtspersoon

Vestigingsadres en inschrijfnummer handelsregister
Stichting De Wildernis is feitelijk en statutair gevestigd op Tolhuisweg 2, 1031CL te Amsterdam en is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 34185971.

De belangrijkste activiteiten van de rechtspersoon
De activiteiten van Stichting De Wildernis bestaan voornamelijk uit: het (doen) organiseren, ontwikkelen en mogelijk maken van muziek-, theater- en literaire voorstellingen en producties, het (doen) maken en mogelijk maken vanfilmproducties, het ondersteunen van initiatieven die hieraan bevorderlijk kunnen zijn.

Grondslagen voor verslaggeving

Financiële vaste activa
De onder financiële vaste activa opgenomen vorderingen worden initieel gewaardeerd tegen de reële waarde, welke in het algemeen gelijk is aan de nominale waarde. Bij de waardering wordt telkenjare rekening gehouden met eventuele waardeverminderingen.

Vorderingen
Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de nominale waarde dan wel de reële waarde van de tegenprestatie.
Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen
Liquide middelen bestaan uit kas en banktegoeden. Eventuele rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder Kortlopende schulden.
Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Kortlopende schulden
Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen de nominale waarde.

De bepaling van het resultaat
Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengsten van de geleverde prestaties en de lasten over het betreffende jaar. De opbrengsten worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd.

Omzetverantwoording
De netto-omzet omvat de opbrengsten uit de levering van diensten en de gerealiseerde opbrengsten van onderhanden projecten, onder aftrek van kortingen en dergelijke en van over de omzet geheven belastingen.

Bruto exploitatieresultaat
De brutomarge bestaat uit de netto-omzet en de opbrengsten onder aftrek van de direct toe te rekenen kosten.

Overige bedrijfskosten
De kosten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Overige rentebaten en soortgelijke baten
Rentebaten worden tijdsevenredig verwerkt op basis van de effectieve rentevoet van de betreffende activa.

Rentelasten en soortgelijke lasten
Rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt op basis van de effectieve rentevoet van de betreffende passiva.

TOELICHTING OP DE BALANS

1/5 Vlottende activa

ACTIVA	31-12-2024	31-12-2023
1 Debiteuren		
Nog niet door debiteuren betaalde facturen	12.075	129.384

De openstaande facturen betreffen voornamelijk vorderingen op Nietbangzijn B.V. voor door De Wildernis betaalde uitgaven die ten laste van Nietbangzijn B.V. behoren te komen.

2 Belastingen en premies sociale verzekeringen		
Terug te ontvangen BTW over het 4de kwartaal van vorig boekjaar	81.043	69.537
Terug te ontvangen Vennootschapsbelasting	7.051	15.936
	88.094	85.474

De post Terug te ontvangen Vennootschapsbelasting betreft 2023.

3 Overige vorderingen		
Verstrekte voorschotten	0	1.000

De post per 31-12-2023 betrof een aan een medewerker betaald voorschot in verband met de reeks voorstellingen in New York. Het voorschot werd in januari 2024 verrekend met de ingediende declaratie.

4 Overige vorderingen en overlopende activa		
Vooruitbetaalde kosten	13.880	70.764

Deze post betreft vooruitbetaalde kosten voor het project Moonflower dat in 2025 wordt uitgevoerd, en voor de 2de reeks voorstellingen van Vrijplaats in januari 2025.

5 Liquide middelen		
ABN AMRO Bank NL76ABNA0437859908, bestuurrekening	154.244	2.929
ABN AMRO Bank NL55ABNA0619641681, spaarrekening	70.001	297.595
	224.245	300.524

6/7 Reserves en fondsen

	31-12-2024	31-12-2023
6 Overige reserves		
Stand per 1 januari	268.550	327.859
Vrijval Bestemmingsfonds FPK	29.903	8.630
Resultaat boekjaar	-139.924	-67.939
Stand per 31 december	158.530	268.550
7 Bestemmingsfonds FPK		
Stand per 1 januari	38.649	47.279
Mutaties boekjaar	-29.903	-8.630
Stand per 31 december	8.745	38.649

Het FPK wil middels het *Bestemmingsfonds FPK* inzage in het aandeel van de bijdrage van het Fonds aan de ontwikkeling van de reserves. Dat aandeel wordt vastgelegd in het *Bestemmingsfonds FPK*. De hoogte van het Bestemmingsfonds wordt bepaald bij de jaarlijkse resultaatverdeling, afhankelijk van het (cumulatieve) resultaat en het aandeel van de subsidie van het FPK daarin. Aan de hand van deze berekening kon EUR 29.903 vrijvallen ten gunste van de *Overige reserves*.

Voorgesteld wordt om het *Resultaat boekjaar* ten laste te brengen van de *Overige reserves*. In bovenstaande verloopoverzicht is dit voorstel reeds verwerkt.

8/10 Kortlopende schulden

	31-12-2024	31-12-2023
8 Schulden aan leveranciers		
Crediteuren	45.019	239.679

Deze post omvat voornamelijk van WvR Projects B.V. ontvangen facturen in verband met de in Q4 2024 uitgevoerde acitivteiten (EUR 20.577), Petra Poll voor het voeren van de boekhouding in Q4 (EUR 3.812) en MOTEL Artist Management voor de dienstverlening in de periode april tot en met december 2024 (EUR 14.641). Daarnaast facturen voor kleinere bedragen van dienstverleners die bij de verschillende activiteiten betrokken zijn geweest. Alle crediteuren, die op 31-12-2024 openstonden, zijn in 2025 betaald.

9 Overige schulden en overlopende passiva	31-12-2024	31-12-2023
Vooruitontvangen donaties	85.000	0
Nog te betalen kosten	41.000	8.893
Ontvangen startvoorschot FPK	0	31.375
	126.000	40.268

De post *Vooruitvangen donaties* betreft de van Stichting Hartwig Foundation in 2024 ontvangen bijdrage, welke onderdeel is van een toegezegde bijdrage van in totaal EUR 240.000.

De post *Nog te betalen kosten* betreft voornamelijk nog te ontvangen facturen van BumaStemra voor royaltyafdrachten voor de concertreeksen in 2024 (EUR 30.000), van MOTEL Artist Management (EUR 8.250).

Het per 31-12-2024 openstaande *Ontvangen startvoorschot FPK* is een in 2021 in het kader van Corona-maatregelen ontvangen voorschot op de laatste termijn van de meerjarige FPK-subsidie 2021-24, welke normaal gesproken in het 4de kwartaal van 2024 zou worden ontvangen. Dit bedrag is in 2024 ten gunste van de Exploitatierekening gebracht.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

Resultaat

Het exploitatietekort over 2024 ad € 139.924 wordt geheel in mindering gebracht op de *Overige reserves*.

12 Toelichting op de Baten

	2024	2023
10 Opbrengsten		
Omzet hoog	0	3.100
Omzet laag	413.600	172.138
Ontvangen subsidies en donaties	175.446	166.942
Omzet buiten NL en binnen EU	0	11.158
Omzet buiten EU	41.413	29.630
Omzet merchandise	2.125	17.768
Omzet doorbelaste kosten hoog	3.317	1.465
Omzet auteursrechten	13.048	35.302
Overig	-70.764	0
	578.185	**437.503**

Toelichting Opbrengsten		
Omzet Vrijplaats	343.581	
Omzet The Promise - Hong Kong/Adelaide	43.538	
Omzet Wende Unplugged	8.500	
Auteursrechten - The Promise	9.245	
Auteursrechten - Vrijplaats	3.803	
Doorbelaste kosten	3.317	
Omzet The Promise - correctie 2023	-9.245	
Publieksinkomsten		**402.739**
Fonds Podium Kunsten - Structureel	169.015	
Fonds Podium Kunsten - Incidenteel	6.431	
Inkomsten Subsidies en bijdragen		**175.446**
Totale Opbrengsten		**578.185**

11 Toelichting op de Activiteitenlasten

11 Activiteitenlasten	**2024**		**2023**	
Personeel		*387.667*		*314.341*
Muzikanten	89.520		121.027	
Artistieke leiding	136.475		115.276	
Regie-advies	16.462		0	
Productieteam	140.810		60.113	
Licht & Geluid	4.400		17.925	
Materieel		*226.733*		*128.329*
Auteursrechten	62.208		34.413	
Licht & Geluid	93.125		33.355	
Reis- en verblijfskosten	12.384		19.174	
Marketing en promotie	32.528		14.035	
Transport	3.095		6.950	
Resarch & Development	2.330		5.563	
Decor	4.284		2.428	
Kostuums, pruiken	4.186		2.163	
Overige	12.592		10.247	
Totaal		***614.400***		***442.670***

12/13 Toelichting op de Beheerslasten

	Beheerslasten	2024		2023	
	Personeel		*88.485*		*65.318*
12	Zakelijke leiding	28.612		58.904	
12	Bureau-ondersteuning	8.116		0	
12	Adviseur pop	37.238		0	
12	Boekhouding	7.470		4.837	
13	Overige	7.049		1.577	
	Materieel		*17.476*		*11.753*
13	Huisvestingskosten	4.992		2.439	
13	Representatiekosten	462		2.555	
13	Kantoorkosten	10.207		3.933	
13	Bestuurs- en vergaderkosten	1.131		1.355	
13	Overige	684		1.471	
	Totaal		***105.960***		***77.071***

11 Activiteitenlasten	2024	2023

14 Financiële baten en lasten

	2024	2023
Financiële baten en lasten	2.252	-1.637

Deze post betreft het saldo van de betaalde en ontvangen rente (- = per saldo betaald).

15 Vennootschapsbelasting

Bij de berekening van de Vennootschapsbelasting over 2024 kan geen verrekening van het fiscale verlies over 2024 met de over 2023 behaalde winst plaatsvinden, omdat 2023 verlieslatend was. Het fiscale verlies over 2024 kan wel voortgewenteld worden ter verrekening met toekomstige winsten, waarover dan tot het bedrag van het verlies over 2024 geen Vennootschapsbelasting hoeft te worden betaald.

[ONDERTEKENING VOLGT OP VOLGENDE PAGINA]

Ondertekening van de Jaarrekening 2024 van Stichting De Wildernis

Amsterdam, 15 april 2025

Bestuur

Monique Busman

Monique Busman, Voorzitter

Margreet Wieringa

Margreet Wieringa, Penningmeester

Ide Koffeman

Ide Koffeman

Therese van Schie

Therèse van Schie

Sharita Boon

Sharita Boon